

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z.Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Sociálně patologické jevy ve společnosti – drogy a
drogová kriminalita v České republice**

Autor práce: Lukáš Michl, DiS.
Vzdělávací program: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Milan Kocík
Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby závěrečná práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií, Z. Ú., v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b, Zák č.111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu bakalářské práce Mgr. Milanu Kocíkovi, za jeho cenné rady, poskytnuté informace, metodické vedení a trpělivost.

Dále Bc. Lucii Ehrenholdové, MBA , za její podporu, připomínky a cenné rady.

Lukáš Michl

ABSTRAKT

MICHL, L. *Sociálně patologické jevy ve společnosti – drogy a drogová kriminalita v České republice*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, Z. Ú., 2019. 69 s. Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Milan Kocík

Klíčová slova: drogová kriminalita, nelegální drogy, drogová prevence,

Tato bakalářská práce se zabývá drogovou kriminalitou, jejími příčinami a důsledky. Cílem práce je poskytnout čtenáři povědomí o nelegálních drogách, o jejich následcích užívání. Dále se práce pokusí vykreslit obraz drogové kriminality v Česku jako celku, zhodnotit její kontrolu a navrhnou možnosti předcházení, a to především v souvislosti s drogovou prevencí. Při naplnění cílů v teoretické části této bakalářské práce autor pracoval s odbornou literaturou, právními předpisy, dále s metodou dedukce a komparace. Empirická část bakalářské práce pak vychází z části teoretické a opírá se především o výsledky sociologického empirického výzkumu a dalších zkušeností, které autor získal několikaletou praxí u Policie ČR.

ABSTRACT

MICHL, L. *Social pathological phenomena in the society – drugs and drug-related crime in the Czech republic*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2019. 69 p. Supervisor: Mgr. Milan Kocík

Keywords: drug criminality, illegal drugs, drug prevention,

This bachelor thesis deals with drug criminality, its causes and consequences. The aim of this thesis is to provide the reader with knowledge of illegal drugs and the consequences of their abuse. Furthermore, the thesis tries to portray the picture of drug criminality in the Czech Republic as a whole, to evaluate the control and to propose possibilities of its prevention, especially in connection with drug prevention. When fulfilling the objectives in the theoretical part of this thesis, the author worked with professional literature and legal regulations, as well as with the method of deduction and comparison. The empirical part is then based on the theoretical part, and relies mainly on the results of the sociological empirical research and other experiences that the author has gained through several years of working for the Police of the Czech Republic.

OBSAH

Úvod.....	8
1. Cíle a metodika bakalářské práce.....	9
1.1 Cíle bakalářské práce.....	9
1.2 Metodika bakalářské práce.....	9
2. Teoretická východiska práce.....	10
2.1 Základní pojmosloví.....	10
2.1.1 Omamné a psychotropní látky.....	10
2.1.2 Drogy.....	11
2.1.3 Drogová závislost.....	11
2.1.4 Psychická závislost.....	11
2.1.5 Fyzická závislost.....	11
2.1.6 Drogové prekurzory.....	11
2.1.7 Množství větší než malé.....	11-12
2.1.8 Větší rozsah.....	13
2.1.9 Značný rozsah.....	13
3. Rozdělení drog.....	14
3.1 Halucinogenní drogy.....	14
3.1.1 Marihuana.....	14-15
3.1.2 Hašiš.....	15
3.2 Stimulační drogy.....	16
3.2.1 Pervitin (metamfetamin).....	16
3.2.2 Kokain.....	17
3.2.3 Extáze.....	17
3.3 Opiátové drogy.....	18
3.3.1 Heroin.....	18
3.3.2 Subutex, Suboxone.....	19-20
4. Rozbor současného stavu.....	21
4.1 Právní hledisko.....	21
4.1.1 Nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a jedy.....	22
4.1.2 Přechovávání OPL a jedů.....	22-23
4.1.3 Nedovolené pěstování rostlin obsahující OPL.....	23
4.1.4 Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL.....	24
4.1.5 Šíření toxikomanie.....	24-25

4.2 Sociální hledisko.....	25
4.2.1 Sociální deviace a sociální patologie.....	26
4.2.2 Prevence sociálně patologických jevů.....	26-27
5. Současná Národní protidrogová politika.....	28
5.1 K pojmu protidrogová politika.....	28
5.2 Legislativa a regulace.....	28
5.3 Financování.....	29
5.4 Užívání drog v populaci.....	29
5.5 Intenzivní a problémové užívání drog.....	29-30
5.6. Zdravotní důsledky užívání drog.....	30
5.7 Sociální důsledky a souvislosti užívání drog.....	30
5.8 Prevence.....	30-31
5.9 Harm reduction programy.....	31
5.10 Léčba a sociální reintegrace.....	31
5.11 Nabídka drog a kriminalita spojená s drogami.....	32
5.12 Drogy ve virtuálním prostředí.....	32-33
6. Praktická východiska práce.....	33
6.1 Vlastní výzkum.....	34
6.1.1 Námět a výchozí problém.....	34
6.1.2 Cíl výzkumu.....	34
6.1.3 Předmět výzkumu.....	34
6.1.4 Zkoumaný soubor.....	34
6.1.5 Techniky zkoumání.....	34-35
6.1.6 Zpracování výzkumu.....	35
6.1.7 Zjištěné výsledky.....	36-39
6.2 K pojmu sociální patologie a drogy.....	40-41
6.3 Protidrogová politika státu – komparace se zjištěným stavem....	41-44
7. Zjištěné výsledky s návrhy na optimalizaci stavu.....	45-46
7.1 Návrhy na zlepšení stávajícího stavu.....	47-48
8. Úvahy de lege ferenda.....	49-50
Závěr.....	51
Použitá literatura.....	52-53
Seznam obrázků.....	54
Přílohy.....	55-69

ÚVOD

Autor této bakalářské práce pracuje téměř desátým rokem u Policie České republiky. Převážnou část služebního života strávil na útvaru Pohotovostní motorizované jednotky v Praze. Během této praxe se autor jako řadový policista setkal s různorodou protiprávností pachatelů, ať už v rámci přestupkového jednání, tak pácháním trestných činů. Během tohoto období se ale snažil zaměřovat především na trestnou činnost na úseku drogové kriminality, neboť právě tato kriminalita se mu jevila jako nejzávažnějším problémem našeho současného života. Ačkoliv se to na první pohled nemusí zdát, drogová kriminalita jistou měrou může ovlivnit život každého z nás. Vzhledem k tomu, že autor chtěl nahlédnout hlouběji do této zajímavé problematiky, ať již z hlediska represivního, tak sociálního, přestoupil ke Službě kriminální policie a vyšetřování právě se zaměřením na tento negativní fenomén dnešní doby.

Drogy a drogová kriminalita ovlivňuje velké společenství lidí. Z hlediska sociologie tedy svým způsobem patří mezi sociálně patologické jevy. Když se však řekne pojem sociálně patologické jevy, málokdo si dokáže přesně představit skutečný význam. V podstatě se dá říci, že jde o jakési závadové jednání člověka, které není a nemůže být společností tolerováno. V případě užívání nelegálních drog a s tím související drogovou kriminalitou, nabírá tento pojem zcela jiných rozměrů. Proto se autor rozhodl v rámci této bakalářské práce zaměřit především na drogy a drogovou kriminalitu a přispět tak k objasnění sociálně patologických jevů v souvislosti s touto problematikou.

1. Cíle a metodika bakalářské práce

1.1 Cíle bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je zanalyzovat sociálně patologické jevy ve společnosti, a to v přímé souvislosti s užíváním nelegálních drog v České republice. Autor se podívá na příčiny drogové kriminality a její dopady na společnost. Přiblíží čtenáři nejčastěji se vyskytující nelegální drogy v ČR. Dále se pokusí zhodnotit stávající situaci a navrhnout možná opatření - jak legislativní, tak preventivní - které by mohly vést ke zlepšení současného stavu. Na základě vlastního dotazníkového šetření, zaměřeného na jednotlivce, kteří během svého života alespoň jedenkrát v životě užili nelegální drogy, se autor pokusí objasnit příčiny, které je k užívání vedly, konkretizovat nejčastěji užívané nelegální drogy, dále zjistit základní právní vědomí těchto uživatelů. Na závěr se toto dotazníkové šetření pokusí zhodnotit. Na základě zjištěných výsledků pak navrhne možná řešení v souvislosti s užíváním nelegálních drog.

1.2 Metodika bakalářské práce

V teoretické části se autor zaměří na teoretická východiska práce, kdy bude charakterizovat jednotlivá pojmosloví z hlediska drogové problematiky. Jedná se o pojmy, které budou v průběhu práce dále rozebrány.

Autor se dále zaměří na nejčastěji zneužívané nelegální drogy v České republice, k čemu využije především odbornou literaturu. V teoretické části práce autor dále okrajově rozebere současnou trestně právní úpravu drogových trestných činů v České republice a jejich skutkových podstat. Z části se autor zaměří i současnou protidrogovou politiku státu a dále uvede teoretický rozbor sociálně patologických jevů.

V praktické části se autor zaměří na výstup z dotazníkového šetření za použití analýz, komparace a dedukce. Výstupy následně vyhodnotí a navrhne možná řešení. Dále pak zhodnotí stav drogové kriminality za období 2016 – 2018 v komparaci s protidrogovou politikou státu pro rok 2017. Následně uvede návrhy na optimalizaci současného stavu z hlediska drogové problematiky s odkazem na protidrogovou politiku státu a dále s uvedením vlastních příkladů ze služební praxe u Policie ČR. V samotném závěru této práce bude přidáno několik úvah de lege ferenda na dané téma.

2. Teoretická východiska práce

V rámci teoretické části práce autor seznámí čtenáře se základním pojmoslovím z oblasti drogové problematiky. Dále autor přiblíží čtenáři různé druhy nelegálních drog, a v neposlední řadě rozebere současnou situaci v České republice.

2.1 Základní pojmosloví

Základní pojmosloví této práce uvede čtenáře do drogové problematiky a pomůže mu v ujasnění si určitých souvislostí.

2.1.1 Omamné a psychotropní látky

Omamné a psychotropní látky popisuje příloha č. 1 - 7 v Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, v souladu s ust. § 44c odst. 1 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, a to následovně:

„Omamné a psychotropní látky jsou látky, u nichž vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn nebezpečných pro společnost nebo pro toho, kdo je opakovaně bez odborného dohledu užívá, a jsou uvedeny v seznamu látek.“¹

2.1.2 Drogy

„Droga je látka, která splňuje dva základní požadavky: 1. má tzv. psychotropní účinek, tj. ovlivňuje určitým způsobem naše prožívání okolní reality, mění naše vnitřní naladění, zkrátka působí na psychiku, 2. může vyvolat závislost, má tedy něco, co se z nedostatku vhodnějšího pojmenování někdy označuje jako potenciál závislosti. Ten je u různých drog různě vyjádřen, může být větší nebo menší, ale přítomen je vždy.“²

2.1.3 Drogová závislost

„Drogová závislost je psychický a někdy také fyzický stav vyplývající ze vzájemného působení mezi živým organismem a drogou, charakterizovaný změnami chování a jinými reakcemi, které vždy zahrnují nutkání brát drogu stále nebo pravidelně pro její psychické účinky.“³

¹ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6, 202 s.

² RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9, 11 s.

³ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6, 202 s.

2.1.4 Psychická závislost

„Psychická závislost je duševní stav vzniklý podáváním drogy a projevuje se různým stupněm potřeby drogu aplikovat.“⁴

2.1.5 Fyzická závislost

„Fyzická závislost je stav organismu vzniklý zpravidla dlouhodobým a častým podáváním drogy. Je to stav chronické otravy organismu.“⁵

2.1.6 Drogové prekursorů

U drogových prekursorů se *„jedná o látky, které jsou potřebné k výrobě drog. Bez těchto by nebylo možné dosáhnout cíleného účinku a konečné fáze výroby drogy. Příkladem těchto prekursorů je například pseudoefedrin“⁶*

2.1.7 Množství větší než malé

Stanoviskem trestního kolegia a Nejvyššího soudu, sp. zn. Tpjn.301/2013:

1. *„pro naplnění znaku spočívajícího v přechovávání pro vlastní potřebu ve smyslu § 284 odst. 1, 2 Trestního zákoníku postačí po formální stránce jakýkoliv způsob držení omamné nebo psychotropní látky či jedu bez povolení pro sebe, aniž by ji pachatel musel mít přímo při sobě. Přechováním „pro vlastní potřebu“ se rozumí určení takové látky pro osobní spotřebu, tedy výhradně pro pachatele tohoto trestného činu a nikoho jiného. Musí však jít o držení takové látky v množství převyšujícím dávku potřebnou pro držitele (podle stupně jeho závislosti), neboť držení jen jedné dávky konzumentem drog před jejím použitím není přechováním, ale jen tzv. spotřební držbou.*

Za „množství větší než malé“ ve smyslu § 284 odst. 1, 2 Trestního zákoníku je třeba obecně považovat takové množství přechovávané omamné nebo psychotropní

⁴ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6, 202 s.

⁵ SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6, 202 s.

⁶ MICHL, Lukáš. *Trestně právní úprava drogových trestných činů*. Praha, 2016. Absolventská práce. Vyšší policejní škola MV v Praze. Katedra bezpečnostně právní, Vedoucí práce JUDr. Ing. Veronika Kánská, MBA, DiS. 11 s.

látky nebo jedu, které vícenásobně – podle ohrožení vyplývajícího pro život a zdraví lidí ze škodlivosti jednotlivých látek – převyšuje běžnou dávku obvyklého konzumenta.

Orientační hodnoty určující „množství větší než malé“ u omamných látek, psychotropních látek a přípravků je obsahujících jsou uvedeny v příloze k tomuto stanovisku. Při závěru o naplnění uvedeného znaku je třeba podpůrně zohlednit, zda šlo o prvokonzumenta či uživatele těchto látek v pokročilém stadiu závislosti, případně i jiné skutečnosti ovlivňující míru ohrožení života nebo zdraví uživatele.

II. U látek uvedených v § 1 nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů, ve znění nařízení vlády č. 4/2012 Sb., a v příloze č. 1 k tomuto vládnímu nařízení se za „množství větší než malé“ pokládá takové množství jedu, které na základě současných vědeckých poznatků může po jednorázovém nebo opakovaném podání způsobit poškození zdraví.“⁷

Tedy: „Zjednodušeně se dá říci, že za malé množství je považováno to, co slouží pro osobní potřebu. Tedy to, co je uživatel schopen užít pouze pro sebe v závislosti na jeho potřebě. Za větší než malé množství je v tuto chvíli považováno takové množství, které několikanásobně převyšuje denní potřebnou dávku uživatele a toto bude v souvislosti s obsahem množství účinné látky posuzováno dle trestního zákoníku.“⁸

⁷Množství větší než malé, dostupné [online]. [cit. 2019-02-19], z <https://www.policie.cz/clanek/mnozstvi-vetsi-nez-male.aspx>

⁸ MICHLE, Lukáš. Trestně právní úprava drogových trestných činů. Praha, 2016. Absolventská práce. Vyšší policejní škola MV v Praze. Katedra bezpečnostně právní, Vedoucí práce JUDr. Ing. Veronika Kánská, MBA, DiS., 12 s.

Tabulka - množství větší než malé

Název	Množství větší než malé	Množství účinné látky
Marihuana	Více než 10 gramů sušiny	1 gram
Hašiš	Více než 5 gramů sušiny	1 gram
Pervitin (metamphetamin)	Více než 1,5 gramu	0,5 gramů, (0,6 gramů u hydrochloridu)
Kokain	Více než 1 gram	0,54 gramů, 0,6 gramů (hydrochlorid)
Extáze	Více než 4 tablety/kapsle nebo více než 0,4 gramu práškovité, či krystalické substance	0,34 gramů, 0,40 gramů (hydrochlorid)
Heroin	Více než 1,5 gramu	0,2 gramů, 0,22 gramů (hydrochlorid)
Subutex, Suboxone	Více jak jedno nejmenší nedělitelné balení / blistry	52 miligramů, 56 miligramů (hydrochlorid)

Zdroj: Policie.cz - Tabulka zpracována autorem⁹

2.1.8 Větší rozsah

V praxi se větším rozsahem z hlediska okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby rozumí 100 x násobek množství větší než malého. Při posuzování dále záleží na kvalitě účinné látky.

2.1.9 Značný rozsah

Značným rozsahem z hlediska okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby pak bude 1000 x násobek množství větší než malého. Opět podmíněno množstvím účinné látky.

⁹ Příloha k stanovisku sp. zn. Tpjn 301/2013, dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/mnozstvi-vetsi-nez-male.aspx>, ke dni 25.1.2019

3. Rozdělení drog

Vzhledem k cíli, metodice bakalářské práce a její výpovědní hodnotě se autor zaměřil pouze na nejčastěji zneužívané omamné a psychotropní látky v České republice, dále pak jejich abstinenční syndromy a závislost.

3.1 Halucinogenní drogy

V České republice je nejvíce případů zneužívání omamných a psychotropních látek právě rostlinného původu, jejichž hlavní aktivní látkou je delta-9-tetrahydrocannabinol (dále jen THC).

Závislost - obvykle není označována za návykovou, nicméně je možný vznik psychické závislosti.¹⁰

Abstinenční syndrom – klasický abstinenční syndrom se u uživatelů marihuany neprojevuje, avšak při delší abstinenci, nebo odeznívání prvotní euforie může docházet například k nervozitě, podrážděnosti, pocitu zmatku, nespavosti.¹¹

3.1.1 Marihuana

Marihuana je mezi uživateli též známá jako brčko, zeli, skero, špek, ganja, travka, skank.¹²

„Pravděpodobně nejznámější a nejzneužívanější drogou zejména mezi nezletilci a mladistvými je marihuana. Jsou to sušené listy a květenství samičích rostlin konopí setého. Konopí je jednoletá dvoupohlavní rostlina, která v našich podmínkách může dorůst až několika metrů.“¹³

¹⁰ BEČKOVÁ, Ilona a Peter VIŠŇOVSKÝ. Farmakologie drogových závislostí. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-864-6, 14 s.

¹¹ BEČKOVÁ, Ilona a Peter VIŠŇOVSKÝ. Farmakologie drogových závislostí. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-864-6, 14 s.

¹² RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9, 42 s.

¹³ KOMOROUS J. Protidrogová brigáda 1, Liberec, Závislosti a my 2002, 113 s.

Obrázek č. 1 - Rostliny konopí

Zdroj: pořízeno autorem

3.1.2 Hašiš

Hašiš uživatelé označují často i jako hlinu, bakšiš, čokoládu, plastik, čaras.¹⁴

*"Hašiš je v současné době užívaným názvem pro druhou drogu, a to vlastní pryskyřici. Je to čistá pryskyřice s největším množstvím účinných látek sloužících hlavně ke kouření. Pryskyřice je nepříjemně páchnoucí žlutá až hnědá hmota, která se získává různými technologickými postupy. V Indii je obsah pryskyřice v rostlinách konopí poměrně vysoký, proto se získává tak, že po průchodu porostem konopí se z koženého oděvu přilepená pryskyřice seškrabuje"*¹⁵

Obrázek č. 2 - Hašiš

Zdroj: pořízeno autorem

¹⁴ RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9, 35 s.

¹⁵ VALÍČEK P. A KOLEKTIV, *Rostlinné omamné drogy*, Benešov, nakladatelství START, 2000, ISBN 80-86231-09-7, 65,66 s.

3.2 Stimulační drogy

„Stimulační drogy jsou přírodní nebo syntetické návykové látky, jejichž společnou vlastností je jejich stimulační efekt. Užívají se především k odstranění únavy a k všeobecnému povzbuzení.“

Závislost – poměrně vysoká psychická závislost.¹⁶

Abstinenční příznaky – U osob, které zneužívají stimulační drogy, se po odeznívání projevuje fyzické vyčerpání. Závislí pociťují značnou touhu po další aplikaci. Často trpí poruchami spánku, a to i po několika týdnech.¹⁷

3.2.1 Pervitin (metamfetamin)

Pervitin se často označuje i jako piko, páрно, peří, bílé, pedro, meth.¹⁸

Je to syntetická droga, která se vyrábí z efedrinu/pseudoefedrinu. Vzhledově se jedná o bílou až lehce nažloutlou krystalickou látku. Metamfetamin je v České republice nejčastěji zneužívanou návykovou látkou. Toto je zapříčiněno relativně snadnou dostupností.¹⁹

Obrázek č. 3 – krystaly pervitinu

Zdroj: pořízeno autorem

¹⁶ BEČKOVÁ, Ilona a Peter VIŠŇOVSKÝ. *Farmakologie drogových závislostí*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-864-6, 39 s.

¹⁷ BEČKOVÁ, Ilona a Peter VIŠŇOVSKÝ. *Farmakologie drogových závislostí*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-864-6, 39 s.

¹⁸ RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9, 48 s.

¹⁹ RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9, 13 s.

3.2.2 Kokain

Mezi častá pojmenování kokainu patří i káčko, sníh, kokeš, koka, koks.²⁰

Kokain je nejúčinnější stimulační látka přírodního původu. Tato látka se extrahuje z listů rostliny koky. Ilegální kokain je ve formě bílého prášku, často je ředěn dalšími přísadami. Vzhledem k jeho vysokým pořizovacím nákladům je tendence konečný produkt dále upravovat přidáním různých přísad.²¹

Obrázek č. 4 - Kokain

Zdroj: www.thelocal.ch²²

3.2.3 Extáze

Mezi uživateli je extáze též známá jako koule, éčko, koláč, lentilka, kulatá, tableta, molly.²³

Jde o převážně rekreačně zneužívanou drogu. Obvykle bývá dostupná ve formě tablet různých tvarů a ražby. Často se řadí i mezi drogy halucinogenní, neboť oproti předchozím stimulačním drogám může měnit smyslové vnímání uživatele, působit změny vědomí a emocí.²⁴

²⁰ RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9, 38 s.

²¹ KOMOROUS, Jiří. *Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse*. Praha: Naše vojsko, 2009. ISBN 978-80-206-1008-9, 117 s.

²² Obrázek č. 4 – kokain, fotografie dostupná [online]. [cit. 2019-02-19], <https://www.thelocal.ch/20180509/cocaine-is-delivered-faster-than-pizza-in-switzerland-study-drug-use>

²³ RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9, 32 s.

²⁴ BEČKOVÁ, Ilona a Peter VIŠŇOVSKÝ. *Farmakologie drogových závislostí*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-864-6, 41-42 s.

Obrázek č. 5 – tablety extáze

Zdroj: www.infodrogy.estranky.cz²⁵

3.3 Opiátové drogy

Mezi drogu opiátového typu se řadí především morfin a heroin. Jedná se o látky izolované z opia. Opiáty jsou tedy všechny látky, které se získávají z přírodní či syntetické substance.²⁶

Závislost – Velmi vysoká jak po psychické tak i fyzické stránce. Jedná se o drogy s vysokou mírou návykovosti.

Abstinenční příznaky – přerušení aplikace může u jedince závislého na opiátech vyvolávat příznaky podobné například chřipce. Běžnými projevy jsou horečky, zvýšená sekrece z nosní dutiny, svalové třesy, neklid, zvracení, bolesti svalů a kloubního aparátu.²⁷

3.3.1 Heroin

Mezi nejznámější označení heroínu mezi uživateli patří eič, háčko, herák, kálo, kedra, herák.²⁸

„Heroin je nejzhubnější látkou morfinové skupiny, vyznačuje se nejvyšší návykovostí. Do mozku proniká prudčeji než morfin, s kratším účinkem. Po aplikaci způsobuje asi na jednu až sedm hodin stav obluzení, odchází k ovlivnění dechového

²⁵Obrázek č. 5 – tablety extáze, fotografie dostupná [online]. [cit. 2019-02-20],

<http://www.infodrogy.estranky.cz/img/mid/435/ecstasy-tablets-image-2-384204418-1127188.jpg>

²⁶ BEČKOVÁ, Ilona a Peter VIŠŇOVSKÝ. Farmakologie drogových závislostí. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-864-6, 73 s.

²⁷ BEČKOVÁ, Ilona a Peter VIŠŇOVSKÝ. Farmakologie drogových závislostí. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-864-6, 76 s.

²⁸ RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9, 35 s.

centra, což může vést až k úmrtí. Po požití se zúží zornice, nastane celkový útlum. Tuto nepříznivou skutečnost se toxikomané snaží odstranit tím, že současně s heroinem berou např. pervitin nebo kokain.²⁹

Obrázek č. 6 - Heroin

Zdroj: <http://deaddictioncentres.in>³⁰

3.3.2 Subutex, Suboxone

Mezi uživateli je též známý jako Subáč, esko.

V případě Subutexu jde o „přípravek užívaný při závislosti na opioidech. Léčivou látkou je buprenorfin. Subutex je částí medicínského, sociálního a psychologického léčebného programu u pacientů se závislostí na opioidních léčivech.“³¹

Suboxone „obsahuje též účinnou látku buprenorfin, stejně jako Subutex, avšak je rozšířen o látku naloxone. Účelem přidání naloxonové složky je odradit uživatele od nitrožilního zneužití. Naloxone, který se jinak využívá jako pohotovostní léčba předávkování opioidy, působí pouze při nitrožilní aplikaci a navozuje nepříjemný stav, protože ruší účinky buprenorfinu (při užití pod jazyk naloxone nepůsobí).

²⁹ KOMOROUS, Jiří. *Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse*. Praha: Naše vojsko, 2009. ISBN 978-80-206-1008-9, s 121.

³⁰ Obrázek č. 6 – heroin, fotografie dostupná [online]. [cit. 2019-02-20], <https://deaddictioncentres.in/indian-drug-guide/brown-sugar/>

³¹ Subutex Dostupné [online]. [cit. 2019-02-20] <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/subutex/>

*Suboxone je tedy přípravek vhodný pro uživatele buprenorfinu, kteří mají potřebu substituční preparát užívat injekčně, protože v některých případech skutečně odrazuje od nitrožilní aplikace.*³²

Účinnou látkou je buprenorfin - polysyntetická látka odvozená alkaloidu z opia. Účinky jsou podobné heroinu a patří tedy mezi opiáty.³³

Obrázek č. 7 – Subutex

Zdroj: www.supplierofcannabis.com³⁴

Obrázek č. 8 - Suboxone

Zdroj: www.opioidtreatment.net³⁵

³² Suboxone, Dostupné [online]. [cit. 2019-02-20] <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/subutex/>

³³ Suboxone, Dostupné [online]. [cit. 2019-02-20] <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/subutex/>

³⁴ Obrázek č. 7 – Subutex, fotografie dostupná [online]. [cit. 2019-02-21], <https://www.supplierofcannabis.com/images/product/5a671b95a270asubutex-8mg-2201042.jpeg>

³⁵ Obrázek č. 8 – Suboxone, fotografie dostupná [online]. [cit. 2019-02-21], <https://www.opioidtreatment.net/wp-content/uploads/2018/03/SuboxoneStrip.jpg>

4. Rozbor současného stavu

4.1 Právní hledisko

V roce 1991 přijala dnešní Česká republika mezinárodní úmluvu, která ji zavazovala k potírání drogové kriminality a současně s tím jí dávala stanovy, jak má proti tomuto fenoménu současné doby bojovat. Úmluvu ratifikovalo tehdy ještě federální ministerstvo zahraničních věcí. V souvislosti s touto úmluvou se jednalo o veškeré jedy, drogy, narkotika, psychotropní a další omamné látky, doping, anabolika, o jejich nakládání s nimi, výrobě, prodeji atp.³⁶

Ve sdělení č. 462/1991 Sb. článku č. 2 Federálního ministerstva zahraničních věcí³⁷ se doslova uvádí:

*„cílem této úmluvy je přispět ke spolupráci mezi smluvními stranami, aby mohly účinněji řešit různé problémy nedovoleného obchodu s omamnými a psychotropními látkami, který má mezinárodní charakter. Při plnění svých závazků dle Úmluvy přijímají smluvní strany nutná opatření, včetně zákonodárných a organizačních v souladu se základními ustanoveními svých vnitrostátních právních řádů“.*³⁸

V současné době je trestně právní úprava drogových trestných činů zakotvena ve zvláštní části zákona č 40/2009 Sb. (dále jen Trestní zákoník). Trestné činy na úseku drogové kriminality jsou tak konkretizovány v hlavě č. VII, jako trestné činy obecně ohrožující. Jedná se o ust § 283 - § 287. Trestního zákoníku.³⁹

³⁶ Sdělení 462/1991 Sb Federálního ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, dostupná [online]. [cit. 2019-02-21], z <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/sdeleni-462/1991>

³⁷ Sdělení 462/1991 Sb Federálního ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, dostupná [online]. [cit. 2019-02-21], z <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/sdeleni-462/1991>

³⁸ Sdělení 462/1991 Sb, čl. 2 – Rozsah použití Úmluvy Federálního ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, dostupný [online]. [cit. 2019-02-21], z <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/sdeleni-462/1991>

³⁹ Zákon č. 40/2009 Sb. - Trestní zákoník dostupný [online]. [cit. 2019-02-21], z <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/zakon-40/2009>

4.1.1 § 283 Zákona č. 40/2009 Sb. - Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy.

V případě porušení ustanovení dle § 283 odst. 1 se vystavuje nebezpečí trestního stíhání ten, „*kdo neoprávněně vyrobí, dovoze, vyveze, proveze, zprostředkuje, nabídne k prodeji, či jinak opatří, dále pro jinou osobu přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek s obsahem omamné nebo psychotropní látky, drogového prekursoru nebo jedu.*“⁴⁰

Objektem je zájem společnosti a jeho ochrana před výše uvedeným protiprávním jednáním. Objektivní stránkou je tak nedovolené vyrábění a nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Subjektem může být jak fyzická osoba, tak právnická osoba. V případě porušení ustanovení výše uvedeného může být tato potrestána odnětím svobody na jeden rok až pět let, nebo peněžitým trestem. Z hlediska Subjektivní stránky je třeba úmyslného zavinění jak přímého, tak k trestnosti činu postačí i úmysl nepřímý. V případě porušení ustanovení § 283 dle odst. 2,3 a 4 je již možné použití vyšší trestní sazby, například jako členu organizované skupiny, speciální recidivě, škodě značného rozsahu, nebo v případě spáchání vůči dítěti, kdy se bude již jednat o okolnosti obecně přitěžující.⁴¹

4.1.2 § 284 Zákona č. 40/2009 Sb. - Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

V případě porušení ustanovení dle § 284 odst. 1 se vystavuje nebezpečí trestního stíhání ten, „*kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC).*“⁴²

V případě porušení tohoto ustanovení pachateli hrozí trest ve výši odnětí svobody v délce až jednoho roku, zákazem činnosti, či propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Objektem je zájem společnosti na ochranu proti negativnímu dopadu z přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu. Objektivní stránkou je nedovolené přechovávání OPL a jedu v množství větším než malém (viz.tabulka

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2614 s.

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2615-2630 s.

⁴² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2631 s.

„množství větší než malé“, uvedená na straně 13 této bakalářské práce). Přechováváním se rozumí jakákoliv úschova, jak u osoby samé, tak na kterémkoliv místě, které v danou chvíli náleží subjektu. Subjektem – pachatelem může být fyzická osoba, tak právnická osoba. Subjektivní stránkou, pro naplnění skutkové podstaty trestného činu je třeba zavinění úmyslného, tedy k dokonání trestného činu postačí samotné přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů. Okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby je podmíněno spáchání činu ve větším rozsahu, či rozsahu značném.⁴³

4.1.3 § 285 Zákona č. 40/2009 Sb. - Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

V případě porušení ustanovení dle odst. 1 se vystavuje nebezpečí trestního stíhání ten, „*kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*“⁴⁴

V případě porušení ustanovení dle odst. 2 se vystavuje nebezpečí trestního stíhání ten, „*kdo pěstuje pro vlastní potřebu houbu, či jinou rostlinu s obsahem omamné nebo psychotropní látky neoprávněně, může být potrestán odnětím svobody v délce jednoho roku, uložením peněžitého trestu, či propadnutím věci.*“⁴⁵

Objektem je zájem společnosti. Objektivní stránkou je tedy pěstování rostlin a hub s obsahem omamných a psychotropních látek a to v množství větším než malém. Subjektem může být kdokoliv, tedy fyzická či právnická osoba. Z hlediska subjektivní stránky je třeba úmyslného zavinění Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby hrozí tomu, kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1,2 ve větším rozsahu, pachateli hrozí odnětí svobody až na tři léta. V případě porušení odstavce 1,2 ve značném rozsahu, může být pachatel potrestán odnětím svobody v rozmezí šesti měsíců až pěti let.⁴⁶

⁴³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2631-2637 s.

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2638 s.

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2638 s.

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2638-2643 s.

4.1.4 § 286 Zákona č. 40/2009 Sb. - Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

V případě porušení ustanovení dle odst. 1 se vystavuje nebezpečí trestního stíhání ten, „*kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*“⁴⁷

Objektem je zájem společnosti a její ochrana před negativními vlivy. Objektivní stránkou je nedovolené vyrábění, přechovávání prekursoru, předmětu či přípravku, sloužícího nebo potřebného k vyrábění omamných a psychotropních látek a jedu. Subjektem může být fyzická nebo právnická osoba. Z hlediska Subjektivní stránky se jedná o úmyslný čin, neboť hlavním cílem protiprávnosti je právě ono opatření, vyrobení, přechovávání a to za účelem páchaní další trestné činnosti na úseku drogové kriminality. Okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby je například spáchání trestného činu jako členem organizované skupiny, spácháním trestného činu ve značném rozsahu, taktéž ve větším rozsahu vůči dítěti, či za účelem získání značného prospěchu pro sebe, či jinou osobu.⁴⁸

4.1.5 § 287 Zákona č. 40/2009 Sb. - Šíření toxikomanie

V případě porušení ustanovení dle odst. 1 se vystavuje nebezpečí trestního stíhání ten, „*kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.*“⁴⁹

Objektem je zájem společnosti a jeho ochrana před nebezpečím ze zneužití návykové látky, podpory v užívání, či jakéhokoliv podněcování a šíření. Objektivní stránkou bude snaha svést jiného, podporou, podněcování a šířením směřujícího k užívání omamné a psychotropní látky. Subjektem může být kdokoliv, tedy fyzická či právnická osoba. Z hlediska subjektivní stránky se jedná o úmyslný ohrožující trestný

⁴⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2644 s.

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2644-2648 s.

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2649 s.

čin. Okolnostmi podmiňujícími užití vyšší trestní sazby je například v případě spáchání protiprávního jednání členem organizované skupiny nebo spácháním vůči dítěti.⁵⁰

4.2 Sociální hledisko

Právní jednání je ze sociálního hlediska základním stavebním prvkem právních norem. Právo tedy představuje soustavu základních pravidel chování, které upravuje sociální jednání subjektů.⁵¹

Základními prvky v sociálním rozvoji jedince je působení několika aspektů. Především pak rodiny, kdy rodina v této souvislosti je chápána jako zcela nezastupitelná, neboť představuje největší část životních zkušeností jedince. Dalším neméně důležitým aspektem v socializaci jedince je pak působení vrstevníků. Jedinec od svých vrstevníků přebírá postoje k životu, učí se kooperovat, hrát různé role, například v napodobování dospělých. Třetím aspektem je bezesporu také škola. Ta je určena k socializaci jedince. Jedná o instituci, která má za úkol rozvíjet jedince a připravit jej na další působení v životě. V dnešní době je socializace rozvíjena také na základě působení hromadnými sdělovacími prostředky, kdy těmito je možno upravovat myšlení a postoje ve značném rozsahu, neboť například televizní vysílání má obrovský dosah na všechny sledující a dokáže za pomoci skryté sugesce podsunout prakticky cokoli, co je zrovna třeba.⁵²

Ze základních pojmů sociálních projevů je třeba odlišit pojmy sociálního jednání a chování.

Sociální jednání je „*souhrn činností směřujících k vyvolání změněného chování, postojů nebo snah jednotlivců či skupin, jež by vedly k uspokojení určitých potřeb, přání nebo zájmů jednajících subjektů.*“⁵³

Sociální chování je souhrnem všech činností jedince, které jsou patrné z vnějšku. Sociální chování může být záměrné, neuvědomělé či reflexní a to v souvislosti reakce na vnitřní či vnější podněty, které jsou kladeny na jedince.⁵⁴

⁵⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3, 2649-2643 s.

⁵¹ VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Sociologie práva*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 9788073803216, 125 s.

⁵² VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Sociologie práva*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 9788073803216, 111-113 s.

⁵³ VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Sociologie práva*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 9788073803216, 126 s.

⁵⁴ VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Sociologie práva*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 9788073803216, 126 s.

4.2.1 Sociální deviace a sociální patologie

Termín deviace značí odchylku od zavedeného průměru, tedy takové chování, které není v sociální normě.⁵⁵

Sociální deviace se dále dělí na pozitivní a negativní. Pozitivní deviací je myšleno jednání, které má znaky až fanatického dodržování norem, někdy však může být společností toto jednání posuzováno jako příkladné. Negativní deviací se ze sociálního hlediska rozumí porušování nastavených norem, kdy jejich porušování je nežádoucí pro společnost.⁵⁶

Sociální patologie – „*se používá k souhrnnému označení abnormálních a společensky nežádoucích jevů, krajních negativních deviací. Vymezení termínu je multidisciplinární, postupuje sociologií, psychologií, medicínou a dalšími obory.*“⁵⁷

Rozdíl mezi sociální deviací a sociální patologií je tedy patrný. Sociální deviace je pojem, který může mít i svá pozitiva, kdežto sociální patologie je svým charakterem pouze negativní.

4.2.2 Prevence sociálně patologických jevů

Z hlediska prevence rozlišujeme tři druhy, tedy primární, sekundární a terciární. Nejvíce užívaným programem je například právě prevence drogových závislostí.⁵⁸

1. Primární prevence má za úkol informovat veřejnost o konkrétním sociálně patologickém jevu a to v době, kdy je stále možné zamezit vzniku tohoto jevu. Jsou to například různé preventivní programy a výuky na školách, nebo televizní či internetové pořady.⁵⁹
2. Sekundární prevence je již reakcí na vzniklý sociálně patologický jev a to v jeho prvopočátku. Cílem této prevence je již vyhledávání jedinců, kteří byli

⁵⁵ KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0, 8 s.

⁵⁶ KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0, 9 s.

⁵⁷ KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0, 9 s.

⁵⁸ KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0, 77 s.

⁵⁹ KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0, 77 s.

tímto zasažení a snahou je poskytnout adekvátní péči. Jedná se například o odvykací léčbu drogově závislých osob.⁶⁰

3. Terciární prevence se již soustřeďuje na důsledky, vzniklé právě v souvislosti s projevy sociálně patologických jevů u osob. Tyto osoby se již nemohou svépomocí z těchto problémů dostat anebo již nemají vůli se oprostít od těchto jevů.⁶¹

V této fázi se užívá například „Harm reduction“⁶², neboli určitá snaha minimalizovat důsledky užívání omamných a psychotropních látek.

⁶⁰ KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0, 78 s.

⁶¹ KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0, 78 s.

⁶² Harm reduction, dostupný [online]. [cit. 2019-02-28] <http://www.substucni-lecba.cz/novinky/harm-reduction-pomahaji-drogove-zavislym-158>

5. Současná národní protidrogová politika

5.1 K pojmu Protidrogová politika

Protidrogovou politikou se rozumí souhrn určitých zásad, cílů a opatření navržených a prováděných ke konečnému řešení v oblasti drog. Cílem je zamezit jak samotné distribuci, výrobě, tak ale i poptávce, neboť platí i v této oblasti, „kde je poptávka, je i nabídka. Díky tomu vznikla drogová prevence, tj. prevence primární, sekundární a terciární. V průběhu 90. let se dočkala většího ohlasu právě prevence terciární, tedy snižování poškození drogami, Harm Reduction. Drogovou politiku světového společenství řeší především Úmluvy OSN. Protidrogová politika ČR je formulována ve vládních dokumentech poslední je Strategie protidrogové politiky z r. 2000. V této se mimo jiné uvádí čtyři základní pilíře protidrogové politiky ČR, které jsou represe, prevence – myšlena ta primární, léčba a resocializace, Harm Reduction.⁶³

5.2 Legislativa a regulace

V roce 2017 opět nedošlo ke změně v definici skutkových podstat, avšak přibylo nové ochranné opatření. Zabrání části majetku, kdy tohoto je možno využít vůči pachateli, který byl pravomocně odsouzen ze spáchání úmyslného trestného činu a na něhož trestní zákoník stanovil trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 4 roky, anebo se jednalo o drogové trestné činy, uvedené v ust. § 283 - §287 Trestního zákoníku. Zákonnou podmínkou pro uložení tohoto opatření je, že pachatel takovým trestným činem pro sebe nebo pro jiného získal nebo se snažil získat majetkový prospěch a lze mít za to, že získaná část majetku mohla být opatřena právě v souvislosti s trestnou činností pachatele. Dále na seznam přibylo 136 nově zakázaných látek, které jsou uvedeny v seznamu v nařízení vlády č. 463/2013 Sb. od března 2018.⁶⁴

⁶³ Protidrogová politika státu, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=79#center_column

⁶⁴ Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

5.3 Financování

V roce 2017 činily výdaje v rámci protidrogové politiky více jak 1755 mil. Kč. Kdy oproti roku 2016 je nárůst bezmála o 219 milionů Kč. V rámci financování protidrogové politiky se jedná o výdaje na prevenci, harm reduction, léčbu a represii ze strany státu.⁶⁵

5.4 Užívání drog v populaci

Dle dosavadních studií přiznalo zkušenost s užitím nelegálních drog někdy v životě okolo 1/3 populace (věkové rozmezí 15-64 let), především se pak jednalo o drogy konopné, které tvořily zastoupení (cca 30%), následovala extáze (cca 4-6 %), halucinogenní houby měly zastoupení (cca 4-5%), následoval pervitin (cca 2-3%), další bylo LSD a kokain (obojí okolo 2-3 %). Zkušenosti s užíváním nelegálních drog měla především mužská část respondentů (věková skupina 15-34 let), která vykazovala až 2 násobek oproti prevalenci uvedené výše (15-64 let), dalším aspektem jsou populační skupiny. Faktem je, že nelegální drogy užívají ve zvýšené míře především mladí dospělí (do 34 let) a to v prostředí nočních zábav, dále vězni a obyvatelé ze sociálně vyloučených lokalit.⁶⁶

5.5 Intenzivní a problémové užívání drog

V průběhu roku 2017 bylo v ČR odhadnuto na téměř 48 tisíc uživatelů opioidů a pervitinu. Odhadovaný počet uživatelů, jenž tyto drogy užívají nitrožilně, se odhaduje na téměř 44 tisíc. Dle odhadů se právě největší výskyt odhaduje v hlavním městě, Ústeckém a Libereckém kraji. Nejvíce problémovou nelegální drogou v ČR je pervitin (metamfetamin), z opioidů jsou to dále buprenorfin a heroin. Znepokojivým se může zdát nárůst uživatelů heroínu a dalších opioidů mezi problémovými uživateli drog. Dalším faktem je významný podíl klientely nízkoprahových center, kterou tvoří romové. U těchto je míra užívání nelegálních drog vyšší než u ostatní populace ČR, neboť hlavní roli u této skupiny hraje například nižší věk prvoužívání, vyšší míra nitrožilní aplikace, vyšší míra kriminality včetně té drogové, prostituce, obtížnější

⁶⁵ Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

⁶⁶ Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

kontakt se službami poskytující servis a pomoc a dále přítomnost faktorů souvisejících se sociálním vyloučením.⁶⁷

5.6 Zdravotní důsledky užívání drog

Mezi uživateli nelegálních drog bylo v roce 2017 hlášeno 5 případů pozitivního nálezu viru HIV a to v souvislosti s přenosem viru vlivem nitrožilní aplikace. Ač se nezdá tento počet nijak závratný, může být daleko vyšší, neboť spousta narkomanů podceňuje zdravotní rizika a následnou péči. Většina z nich tak spoléhá na samoléčbu. Ovšem z hlediska nákazy hepatitidy typu C je toto číslo několikanásobně vyšší. Odhaduje se počet okolo 600 nových případů ročně. V roce 2017 bylo zaznamenáno 42 případů, kdy se jednalo o smrtelné předávkování nelegálními drogami (oproti roku 2016 je zde nárůst o 10 případů).⁶⁸

5.7 Sociální důsledky a souvislosti užívání drog

V souvislosti s užíváním nelegálních drog vzniká jakási propast mezi uživateli těchto drog a návratem do společnosti, neboť uživatelé drog se stávají nespolehlivými, společnost se je snaží vytlačit na okraj společnosti atp. Je tedy vysoce pravděpodobné, že většina z těchto uživatelů skončí na ulici, bez práce, zadlužení, nebo nakonec ve výkonu trestu odnětí svobody a to například v kombinaci se sekundární trestnou činností, třeba v souvislosti s majetkovou trestnou činností. Tedy je nanejvýš jasné, že návrat do společnosti a jakási sociální integrace je téměř neřešitelným problémem.⁶⁹

5.8 Prevence

„Prevence závislostí zaměřená na děti a mládež je součástí širšího rámce prevence rizikového chování. Systém koordinuje ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, na místní úrovni působí krajsí školští koordinátoři prevence a metodici prevence pedagogicko-psychologických poraden. Na školách působí školní metodici prevence. Základním dokumentem je Národní strategie primární prevence rizikového

^{67 67} Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

^{68 68} Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

^{69 69} Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

chování dětí a mládeže, na krajské úrovni jsou realizovány krajské plány primární prevence rizikového chování. ⁷⁰

Preventivní programy se stávají nedílnou součástí výuky, avšak se jedná spíše o nižší ročníky, střední odborné školy a učiliště, než například gymnázia. Nejčastější formou jsou různé besedy, kdy na těchto preventivních programech jsou hlavními tématy nelegální drogy a kyberkriminalita. Jedním z nejznámějších projektů, který má poměrně široký kladný ohlas veřejnosti je Revolution train.⁷¹

5.9 Harm reduction programy

Harm reduction programy jsou takové služby, jež poskytují různá kontaktní centra a terénní programy, tyto jsou základními stavebními kameny Harm reduction. Klienty těchto center jsou především uživatelé pervitinu (odhaduje se na téměř 25 tisíc), dále uživatelů opioidů (cca 10 tisíc) a konopných látek (cca 2 tisíce). Podíl uživatelů nelegálních drog nitrožilní cestou je zastoupen z 80%. Náplní těchto center je například výměna injekčních setů, rozdávání prezervativů atp., aby se tak předcházelo šíření nakažlivých chorob atp. V roce 2017 bylo vydáno na 6,4 milionů injekčních setů. Průměrně se odhaduje téměř 200 kusu injekčního náčiní na 1 uživatele – klienta. Zajímavou alternativou má být zavedení poskytování aluminiových folií, určených ke kouření heroinu a kapsle ze želatiny, určené k perorálnímu užívání metamfetaminu.⁷²

5.10 Léčba a sociální reintegrace

V roce 2017 bylo v České republice registrováno okolo 17% problémových uživatelů opioidů (oproti roku 2016 je to pokles o 0,6 %). Největší počet registrovaných se nachází na území hlavního města, jedná se o 73% z celé České republiky. Problémem zůstává finanční dostupnost substitučních preparátů. Například suboxone byl až donedávna plně hrazen pojišťovnou, nyní se však i za tento substituční přípravek musí nově doplácet.⁷³

⁷⁰ ⁷⁰ Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

⁷¹ ⁷¹ Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

⁷² ⁷² Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

⁷³ ⁷³ Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-04-05] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

5.11 Nabídka drog a kriminalita spojená s drogami

V roce 2017 bylo odhaleno na 300 indoor pěstíren rostlin konopí. Převážně se jednalo o menší domácí pěstírny, povětšinou s počty rostlin okolo 50 kusů. Takto nelegálně vypěstované konopí pak mělo směřovat především na domácí trh. Na této indoor produkci se ve velké míře podílely organizované skupiny z Vietnamu, Nicméně v poslední době tomuto způsobu pěstování dominují spíše organizované skupiny převážně z Balkánu. Během těchto akcí bylo zajištěno na 1 tunu marihuany, přes 54 tisíc rostlin konopí a více jak 9 kg hašiše. Průměrný obsah THC (tetrahydrocannabinol) byl přesahoval 9 %. Výroba pervitinu (metamfetaminu) převládá především v menších varnách, většinou v domácích podmínkách. V roce 2017 bylo odhaleno 264 varen, povětšinou se jednalo o varny s produkcí do 50 gramů. Hlavními prekurzory byly pseudoefedryny, extrahované z léčiv (v českých podmínkách například Clarinase repetabs, Modafen atp.) Na velkoobjemových výrobnách a distribucích se opět podílí převážně vietnamská komunity - organizované skupiny, které však velkovýrobu, či její části mimo Českou republiku. V roce 2017 bylo zajištěno na 93 kg metamfetaminu o průměrné čistotě okolo 65%. Co se heroínu týče, export do České republiky v roce 2017 spíše stagnoval. Na jeho pašování se ve velké míře podílejí především organizované skupiny Albánců. Konečnou distribuci zajišťují převážně romští dealeri, ale také arabští a i čeští. Během roku 2017 bylo zajištěno více jak 19 kg heroínu o průměrné čistotě okolo 23 %. Další nelegální drogou, kterou lze na českém trhu sehnat je kokain. Tento do České republiky pašují především osoby z Nigérie, ale také z Balkánských zemí. V roce 2017 bylo zajištěno na 27 kg kokainu o průměrné čistotě 36 %.⁷⁴

5.12 Drogy ve virtuálním prostředí

Drogy ve virtuálním prostředí jsou poměrně novým problémem dnešní doby v oblasti drogové kriminality. Toto je zapříčiněno zrychleným vývojem v oblasti elektroniky, která zasahuje prakticky do všech částí běžného života. Stoupá počet uživatelů „chytrých telefonů“ dostupných wi-fi připojení atp. V souvislosti ke snadnému přístupu k internetu, hraje značnou roli v rámci drogové politiky. Stejně tak, jak může být internet dobrým pomocníkem orgánů činných v trestním řízení, tak na opačné straně je internet stále častěji zneužíván k páčání trestné činnosti. V souvislosti s nelegálními drogami se jedná o prostředí určené k šíření toxikomanie. V roce 2013

⁷⁴ Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-04-05] z <https://www.drogy-info.cz/drogova-situace-2017/#socialni>

přijala Česká republika tzv. Budapešťskou úmluvu, neboli úmluvu o počítačové kriminalitě, která byla publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod č.104/2013. Tato úmluva zavazuje členské státy ke společnému boji proti kyberkriminalitě. Neboť prostřednictvím internetu a různých webů se dá v dnešní době například koupit nelegální zbraň, „legalizují se“ různé obchody s odcizenými věcmi a tento fenomén se samozřejmě nevyhnul i prodeji a nabídce nelegálních drog. Důvody jsou jednoduché. Vše je rychle dostupné, určitým způsobem a za určitých podmínek anonymní a pohodlné. V některých případech se může stát, že nabízené nelegální drogy mohou být i vyšší kvality, než drogy nabízené prostřednictvím pouličního prodeje. Prodej nelegálních drog probíhá prostřednictvím tzv. dark webů, kde kromě drog je možno zakoupit i například dětskou pornografii, zbraně, padělané doklady. Z pohledu represivních složek státu je problém v prověřování díky částečné anonymizaci pachatelů, neboť Česká legislativa v tomto směru poněkud zaostává. Tato je totiž nastavena tak, že může postihovat pouze poskytovatele připojení a registraci domén. V souvislosti s tímto problémem se pak často stává, že pachatel si může vytvářet několik virtuálních totožností. Dalším problémem kromě možnosti nákupu přes dark web je možnost prodeje přes tzv. diskuzní fóra. Právě prostřednictvím internetu je možné zakoupit ať již prekurzory, či další prostředky potřebné pro výrobu a prodej nelegálních drog a to vše bez nutnosti vyhledávat svého dealera na ulici. Tím je snížena pravděpodobnost odhalení kupujícího a prodávajícího a jejich následné dopadení ze strany Policie. Dark web je virtuálním prostředím, které zůstává skryto běžnému internetovému uživateli, neboť pro přístup na tyto weby je třeba znalost konkrétní cílové adresy a přihlášení konkrétního uživatele, jménem a heslem a to jen vybraným uživatelům vybraných IP adres. Nebo umožňují přístup za využití anonymizujícího softwaru „Tor“, kdy tento prohlížeč zakrývá původní adresu a je tedy téměř nemožné, dohledat konkrétní místo, odkud došlo k samotnému připojení. Na těchto webech se pak v drogové oblasti nejčastěji obchoduje s marihuanou a pervitinem, ale i anabolickými steroidy a drogovými prekurzory.⁷⁵

⁷⁵ Kriminalistika. Praha: Tiskárna MV, 2017, L/2017. ISSN 1210-9150. 124-12 s.

6. Praktická východiska práce

6.1 Vlastní výzkum

6.1.1 Námět a výchozí problém

Pro účely této práce autor vytvořil dotazník. Tento dotazník byl základem pro další výzkum, v rámci kterého se autor pokusil zhodnotit, jaké je povědomí současné české společnosti o užívání nelegálních drog.

6.1.2 Cíl výzkumu

Pomocí výzkumu prostřednictvím dotazníku se autor snažil získat určitý přehled o zkušenostech respondentů s nelegálními drogami, o jejich povědomí z hlediska trestně právních důsledků v této oblasti. Autora taky zajímalo, kde si dotazovaní opatřují nelegální drogy, pokud se v dotazníku přiznali k jejich užívání.

6.1.3 Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu je rozsah povědomí české společnosti o užívání nelegálních drog, o následcích, které užívání přináší, a taky o možných postizích za užívání nelegálních drog.

6.1.4 Zkoumaný soubor

Dotazník byl cílen pouze a jen na jednotlivce, kteří již během života měli alespoň jednu zkušenost s užitím drogy.

6.1.5 Techniky zkoumání

Důvodem, proč autor zvolil dotazníkovou metodu, bylo, že tato metoda byla vzhledem k časové náročnosti pozorování nejen nejrychlejší, ale zároveň umožnila autorovi obsáhnout širší veřejnost. K samotné technice sběru dat došlo prostřednictvím dotazníku, který autor vytvořil pomocí webové stránky www.survio.com. Tato webová stránka poskytla autorovi takový rozsah a úpravu, která byla pro vytvoření dotazníku potřebná. Samotný dotazník autor zveřejnil na stránce „Týdeník policie“ prostřednictvím internetového portálu www.facebook.com. Dotazník byl veřejnosti přístupný po dobu 3 dnů. Během této doby se autorovi podařilo nasbírat více než 300 úspěšně vyplněných responzí. Za úspěšně vyplněnou responzi považoval autor každou

responzi, která byla dokončena a u které se dotazovaný přiznal k alespoň jedné zkušenosti s užitím nelegální drogy.

6.1.6 Zpracování výzkumu

Samotný dotazník sestává z 21 otázek. Autor pokládá otázky různého typu: od uzavřených otázek, přes polo-uzavřené otázky, které poskytují prostor k rozsáhlejšímu vyjádření se respondentů, až po několik otázek filtračního typu. Výstupy z dotazníku zpracoval autor do podoby grafů, aby byly tyto výstupy pro čtenáře dobře čitelné a přehledné. Zároveň autor rozdělil responze do několika okruhů.

Okruh „A“ se zabývá komplexními informacemi o dotazovaných, a to především z hlediska sociálních faktorů a jejich dopadů v souvislosti s užíváním nelegálních drog. Autor sem zařadil otázky:

1. Jaké je Vaše pohlaví?
2. Kolik je Vám let?
3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
4. Jaký je Váš rodinný stav?
5. Jak byste zhodnotil/a Vaše vztahy s rodinou?
6. Máte v současné době nějaké zaměstnání?
7. Jak byste zhodnotil/a Vaši situaci z finančního hlediska?
8. Jak byste zhodnotil/a Vaše bydlení/zázemí?
9. V případě, že máte životní problémy, máte se na koho obrátit?

Na základě otázek z okruhu „B“ se autor snažil zjistit důvody, které respondenty vedli k užívání nelegálních drog, a taky podmínky, za jakých respondenti nelegální drogy užívají. Jedná se o otázky:

10. Užil/a jste za poslední dny/týdny/měsíce některou z těchto nelegálních drog?
11. Jakým způsobem nelegální drogu aplikujete?
12. Z jakého důvodu jste nelegální drogu užil/a?
13. V případě, že si chcete obstarat nelegální drogu, víte, na koho se obrátit?
14. Pociťujete na sobě nějaké změny v souvislosti s užíváním drog?

Otázky z okruhu „C“ pomohly autorovi zjistit, jaký je stav právního vědomí dotazovaných v přímé souvislosti s užíváním nelegálních drog. Týká se to otázek:

15. Půjde o trestný čin, pokud přechováváte nelegální drogu pro druhého?
16. Půjde o trestný čin, pokud jinému poskytnete například jednu dávku nelegální drogy?
17. Půjde o jednání v rozporu se zákonem, pokud u sebe máte dávku nelegální drogy pro vlastní potřebu?

Pomocí otázek z okruhu „D“ mohl autor vyhodnotit výsledky provedeného šetření se zaměřením na potřebnou drogovou prevenci. Autor zvolil následující otázky:

18. Stalo se, že Vám někdo nabídl nelegální drogu sám od sebe?
19. V případě, že odpověď na předchozí otázku je „Ano“, odpovězte na otázku: Kde vám byla nelegální droga nabídnuta?
20. Setkal/a jste se někdy s pojmem drogová prevence?
21. V případě, že odpověď na předchozí otázku je „Ano“, doplňte informaci: „Seznámení s drogovou prevencí jsme měli ...“.

6.1.7 Zjištěné výsledky

Na základě odpovědí na otázky z okruhu „A“ autor zjistil, že:

- 1) Mezi respondenty, kteří alespoň jednou v životě zkusili nějakou nelegální drogu, převažují muži nad ženami. Potvrdilo se to ve více než 51 % případů.
- 2) Více jak 75 % dotazovaných z celkového počtu 300 respondentů se nacházelo ve věkové skupině mezi 20 a 35 lety.
- 3) Nejčastěji byly mezi respondenty středoškoláci, kteří měli zastoupení ve více jak v 50 % dotazovaných.
- 4) Často se jednalo o svobodné jedince, a to v plných 45%.
- 5) Na otázku, jak by zhodnotili jejich vztah s rodinou, více jak 82 % dotazovaných odpovědělo, že jejich vztahy s rodinou jsou na dobré úrovni.
- 6) Více jak 81 % dotazovaných je stabilně zaměstnáno.
- 7) Z 300 dotazovaných 73 % respondentů považuje svou finanční situaci za dobrou.
- 8) Co se zázemí / bydlení dotazovaných týče, pře 57 % dotazovaných uvádí, že jejich zázemí/bydlení je na dobré úrovni. Více než 39 % dotazovaných dokonce považuje své zázemí/bydlení za velmi dobré.

- 9) Více než 96 % respondentů se v případě životních problémů má na koho obrátit. 50 % respondentů by se obrátilo na rodinu. Více než 22 % dotazovaných by se obrátilo na své přátele a kamarády, a 24 % dotazovaných by oslovilo svého partnera/rku.

Odpovědi na otázky z okruhu „B“ vedly autora ke zjištění, že:

- 1) Mezi respondenty, kteří již měli zkušenost s nelegální drogou, je téměř v 81 % případů zastoupena marihuana. Více než 5 % dotazovaných má zkušenosti s pervitinem. U 0,3 % respondentů se objevily zkušenosti s heroinem. Přes 4 % respondentů zkusilo jiné nelegální drogy, a více než 3 % dotazovaných má zkušenosti s kokainem.
- 2) Téměř 82 % dotazovaných provádělo aplikaci, nebo si stále aplikuje nelegální drogy, a to především prostřednictvím kouření.
- 3) Důvodů k užívání bylo uvedeno hned několik. 43 % dotazovaných uvedlo, že nelegální drogy užilo z důvodu nudy, případně zvědavosti. Více než 26 % dotazovaných potřebovalo uniknout ze stresových, konfliktních či jiných realit běžného života. Více jak 6 % respondentů se odvolalo na užívání drog ze zdravotních důvodů. Přes 14 % respondentů uvedlo, že za užíváním drog stálo odreagování se v rámci různých společenských akcí, posezení s kamarády, atp. V 16 % případů se jednalo o užívání nelegálních drog za účelem podpory kreativity. U 6 % respondentů byla důvodem užívání nelegálních drog potřeba relaxace. Zbývajících 4,6 % dotazovaných uvádějí užívání nelegálních drog z jiných příčin.
- 4) Podle autora je hlavním problémem, vyplývajícím z dotazníku, to, že přes 81 % dotazovaných ví, na koho se obrátit v případě, že si nelegální drogy chtějí nebo potřebují obstarat.
- 5) 62% dotazovaných na sobě nepocituje žádné změny v souvislosti s užíváním nelegálních drog.

Z odpovědí na otázky zahrnuté v okruhu „C“ vyplývá, že:

- 1) Více jak 84 % si uvědomuje, že v případě přechovávání drog pro někoho jiného se dopouští trestného činu.
- 2) Podobně, 84 % respondentů si uvědomuje, že se dopouští trestného činu i v případě, že někomu poskytnou byť jen jednu dávku nelegální drogy.
- 3) V rámci okruhu „C“ položil autor dotazovaným i otázku, zda jde o jednání v rozporu se zákonem, pokud má dotazovaný u sebe nelegální drogu, i když jen pro vlastní potřebu. Téměř 49 % respondentů na tuto otázku odpovědělo, že se ničeho nedopouští. 37 % respondentů si je vědomých, že by se tímto jednáním dopustili protiprávního jednání. Zbývajících 14 % dotazovaných na tuto otázku nevědělo odpovědět.

Odpovědi na otázky z okruhu „D“ vedly ke zjištění, že:

- 1) Z 300 dotazovaných, 87 % respondentů uvedlo, že jim v životě již někdo, sám od sebe, nabídl nelegální drogu.
- 2) Vzhledem k tomu, že na předchozí otázku 13 % dotazovaných uvedlo, že jim nikdo sám od sebe nelegální drogu nenabídl, na následující otázku již neodpovídali. Odpovědi se tedy týkají jenom zmiňovaných 87 % respondentů. Z nich 37 % uvedlo, že nelegální droga jim byla nabídnuta v partě. 27 % respondentů dostalo nabídku na diskotéce, na párty, nebo na koncertu. Více než 18 % dotazovaných bylo osloveno na ulici. Ve 3,6 % případech došlo k nabídce nelegální drogy ve škole. 2,6 % respondentů se s nabídkou setkalo na pracovišti, a více než 3 % respondentů uvedlo, že se tak stalo u jiné příležitosti.
- 3) Další otázka v této části dotazníku se týkala drogové prevence. Až 92 % respondentů uvedlo, že se s drogovou prevencí setkalo.
- 4) Poslední otázka dotazníku souvisela s předchozí otázkou ohledně drogové prevence. Tentokrát se autor jasně a stručně ptal, kde se dotazovaní s drogovou prevencí setkali. Z celkového počtu 300 dotazovaných 79 % respondentů uvedlo, že se tak stalo při výuce ve škole. 2 % respondentů se s drogovou prevencí setkali v práci. Další 2 % dotazovaných bylo o drogové prevenci obeznámeno rodiči. U 7 % dotazovaných došlo k seznámení s drogovou prevencí jinde, u 1 % respondentů to bylo v jiné kombinaci. Přes 3 % respondentů na tuto otázku neodpovědělo.

Z dotazníkového šetření tedy vyplývá, že v dnešní době je nejčastěji užívanou nelegální drogou marihuana. Vzhledem k tomu, že marihuana je na českém trhu poměrně snadno dostupná, od tohoto se odvíjí i její cena. Na českém drogovém trhu není problém sehnat 1 gram sušiny marihuany i za cenu okolo 100-150 Kč. (Autor se setkal i s nákupem marihuany s „množstevní slevou“ za cca 90 Kč). To je problém zejména u mladších ročníků uživatelů, neboť s takovou cenou se stává tato nelegální droga snadno dostupnou i například z „kapesného od rodičů“.

Nejčastějšími respondenty byli lidé se středoškolským vzděláním, následování téměř srovnatelným počtem vysokoškolsky vzdělaných a vyučených. Většinou se jednalo o osoby, které měli dobré nebo spíše dobré zázemí, byli zaměstnaní a svou situaci z finančního pohledu hodnotili kladně. Z prvotního hlediska, vzhledem ke zjištěným skutečnostem, se může jevit užívání drog u těchto respondentů zbytečné, až na pováženou. Základními sociálními předpoklady užívání drog jsou totiž zejména špatné životní situace uživatelů, mizerné zázemí a nízké vzdělání. Vzhledem k tomu, že převážná část dotazovaných uvedla, že k užívání drog je vedla především nuda a zvědavost, je tedy důvod užívání nasnadě.

Dalším problémem je fakt, že většina z dotazovaných velmi dobře ví, na koho se obrátit v případě, že si chtějí opatřit nějakou nelegální drogu. A ačkoliv má většina respondentů dostačující úroveň právního povědomí v souvislosti s nelegálními drogami, přesto jim nečiní větší problém si takové drogy opatřit a zkusit, nebo s nimi nakládat jiným způsobem, ačkoliv si jsou vědomi možného postihu dle zákona. Zajímavým zjištěním byl fakt, že nadpoloviční většina respondentů nedokázala odpovědět na otázku č. 17. Tedy nevěděli, že v případě držení nelegální drogy pro vlastní potřebu se mohou dopustit protiprávního jednání. Dalším zjištěním je, že více jak 78 % respondentů se již setkalo s nabídkou nelegálních drog, ačkoliv je sami nevyhledávali. K tomuto došlo především v partě lidí (autor předpokládá, že k tomu mohlo dojít například při předávání jointu ve skupině). Ovšem při různých dalších příležitostech, například v rámci diskoték, koncertů atp., je již evidentní, že většina drogových dealerů využívá vysoké koncentrace lidí a zvýšené anonymity těchto akcí, neboť se bude jednat převážně o jednorázové setkání uživatele a jeho dealera.

Dalším zjištěním bylo, že většina dotazovaných již měla zkušenosti s drogovou prevencí, především pak v rámci výuky na škole. Jelikož většina dotazovaných i přesto sáhla po nelegální droze, autor se domnívá, že drogová prevence na školách je nedostatečná. Nedokáže odradit mladistvé od užívání nelegálních drog.

6.2 K pojmu sociální patologie a drogy

Sociální patologií se rozumí jakési poruchové, nežádoucí, pro společnost nebezpečné jednání, které je v nesouladu s nastavenými sociálními, právními a morálními normami ve společnosti.

Sociálně patologické jevy mají různé aspekty, které je ovlivňují a jistým způsobem zapříčiňují. Z hlediska drogové závislosti je tento jev zvláště nebezpečný, neboť může ve společnosti způsobovat nedozírné následky. V souvislosti s užíváním nelegálních drog vznikají další, sekundární problémy, jako například majetková kriminalita. Neboť většina drogově závislých osob není schopna vykonávat běžné lidské činnosti, jako například práci, hygienu, schopnost rozlišit, co je a co již není sociální chování. Tyto tak mají na změnách chování jejich uživatelů obrovský vliv.

Nelegální drogy, nebo někdy také omamné a psychotropní látky jsou takové látky, u kterých vzniká nebezpečí chorobného návyku, nebo také drogové závislosti. Tedy je vysoká pravděpodobnost, že může dojít ke změně osobnostních rysů uživatele a ačkoliv nebyl před užíváním těchto látek pro společnost nijak škodlivý, užíváním drog si mohl zapříčinit vznik a rozvoj jisté osobnostní poruchy. Nelegální drogy mění vnímání uživatelů okolních realit života, odbourávají zábrany, vzniká zde tedy nebezpečí, že uživatel si často ani neuvědomí, že se dopouští jednání, které může být v rozporu se zákonem.

Užívání nelegálních drog je sociálním problémem, neboť ovlivňuje poměrně značnou skupinu obyvatelstva. Sociálně patologickým jevem je pak páchaná trestná činnost v souvislosti s jejich užíváním. Jak již bylo zmíněno výše, v souvislosti s užíváním nelegálních drog dochází k sekundární trestné činnosti. Jedná se například o páchaní trestné činnosti za účelem opatřit nelegální drogu, kdy tato bude v přímé souvislosti právě s obstaráváním si prostředků, ať již finančních, nebo věcných, které budou následně použity při směně za nelegální drogy (jsou to například různé krádeže v obchodech, zejména zboží vyšší ceny a kvality, které je pak dále nabízeno k prodeji v různých samoobsluhách – večerkách, kdy zejména asijská komunita pak provádí následný výkup za zlomek ceny. Trestná činnost páchaná v souvislosti s užíváním nelegálních drog. Zde stojí za zmínku například ohrožení pod vlivem návykové látky v souvislosti s řízením dopravního prostředku.

Trestná činnost páchaná proti samotným uživatelům nelegálních drog. Například zneužíváním drogové závislosti uživatele a následným vynucením sexuálního styku výměnou za poskytnutí dávky drogy.⁷⁶

6.3 Protidrogová politika státu - komparace se zjištěným stavem

Jak již bylo uvedeno v teoretické části, protidrogovou politikou státu se rozumí určitý souhrn zásahů, cílů a opatření, které by měly směřovat ke konečnému řešení otázky nelegálních drog. Jednou z možností, která by mohla pomoci řešit konečnou otázku v souvislosti s užíváním nelegálních drog, by mohla být dostatečná represe ze strany státu. Tato represe by mohla spočívat například v rychlejší reakci na podněty spojenými se současnými trendy v oblasti nákupu a prodeje nelegálních drog. Pořád častějším se totiž stává nákup nelegálních drog pomocí tzv. darkwebů. Jejich prostřednictvím se zvyšuje anonymita prodejců nelegálních drog, neboť tito pachatelé mohou obcházet českou legislativu různými způsoby. Může jít například o registraci domén, kdy se prodejci nelegálních drog mohou vydávat za osoby z Německa, nebo můžou zkoušet prodej přes různá diskuzní fóra.

Z hlediska legislativy by bylo třeba, aby stát přijal opatření, která by odrazovala pachatele drogové trestné činnosti již v prvotní fázi. Neboť praxe je taková, že většina řízení o přečinu pachatelů většinou končí podmíněným zastavením trestního stíhání. Z hlediska regulace je třeba, aby stát pružněji reagoval na připomínky z řad odborníků na drogovou problematiku. Tedy například, aby byla rychlejší aktualizace seznamů zakázaných látek.

Jak již bylo patrné z výsledků dotazníkového šetření, preventivní program, především v oblasti drogové problematiky, má většina společností spojený s výukou na škole. To je jistě krok správným směrem, nicméně tato oblast je z pohledu autora silně podceňována. V souvislosti s drogovou prevencí by bylo třeba, aby se do prvotního procesu zapojili již rodiče a to v rámci jakési přípravy, či vzdělávání svých dětí ještě v předškolním věku, neboť v tomto věku je dítě velice vnímavé a získává již různé podněty, které si posléze osvojuje a upotřebuje v dalším průběhu svého života. Problémem dnešní doby je, že rodiče v této fázi a oblasti spoléhají především na školu. Škola v některých případech prostě nemůže zastoupit rodiče. Autor se pak často setkává s případy, kdy ředitel/ka školy učiní oznámení o prodeji drog na „půdě“ školy, kdy tento problém se pak snaží delegovat na útvar Policie ČR. V tomto případě se již jedná o

⁷⁶ SOCHŮREK, Jan. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita, 2001. ISBN 80-7083-495-1, 27-28 s.

pochybení rodičů, školy a konečnou fázi řešení přenechává na represivní složce státu. Prevence je tedy nesmírně důležitá fáze v rozvoji jedince.

Harm reduction programy jsou pak jakousi odpovědí na zanedbanou, či nedostatečnou prevenci. Je to odpověď na již vzniklé problémy v souvislosti s užíváním nelegálních drog, které se svojí činností snaží alespoň z části regulovat tento stav. Jak již bylo uvedeno v teoretické části, bohužel se jedná o poměrně nákladnou položku státního rozpočtu, a to i v oblasti léčby drogově závislých osob.

Autor dále použil níže uvedené mapy kriminality pro jasnější vykreslení situace v České republice. Vyhodnocení bylo nastaveno pro roky 2016 až 2018 s indexem kriminality spáchaných drogových trestných činů na 10 000 obyvatel.

Za období roku 2016 bylo na území České republiky spácháno 5516 drogových trestných činů, z nichž 4825 bylo objasněných, 691 trestných činů nebylo doposud objasněno a 534 trestných činů bylo objasněno dodatečně. Objasněnost drogových trestných činů za toto období byla 87 %. Index kriminality pro drogové trestné činy v roce 2016 byl 5,3 drogových trestných činů na 10 000 obyvatel.

Obrázek č. 9 Mapa kriminality 2016

Zdroj: <http://mapakriminality.cz>⁷⁷

⁷⁷ Mapa kriminality, fotografie dostupná [online]. [cit. 2019-03-21], z <http://mapakriminality.cz/#>

Autor se dále rozhodl provést zjištění stavu k roku 2017 a 2018, aby mohl porovnat, zda došlo ke zlepšení nebo naopak ke zhoršení situace v souvislosti s protidrogovou politikou státu.

Z dostupných zdrojů autor zjistil, že během období roku 2017 bylo v České republice spácháno celkem 5545 drogových trestných činů, z nichž 4762 bylo objasněno přímo, 783 nebylo doposud objasněno a 500 bylo objasněno dodatečně. Oproti roku 2016 byla objasněnost případů v roce 2017 na mírném poklesu, z 87 % poklesla na 86 %. Index kriminality pro rok 2017 byl opět 5.3 drogových trestných činů na 10 000 obyvatel.

Obrázek č. 10 Mapa kriminality 2017

Zdroj: <http://mapakriminality.cz>⁷⁸

⁷⁸ Mapa kriminality, fotografie dostupná [online]. [cit. 2019-03-21], z <http://mapakriminality.cz/#>

Z údajů pro rok 2018 bylo zjištěno, že v České republice během tohoto období bylo spácháno celkem 5444 drogových trestných činů, z nichž 4622 bylo objasněno přímo, 822 nebylo doposud objasněno a 537 bylo objasněno dodatečně. Oproti rokům 2016 a 2017 se objasněnost případů v tomto roce opět snížila, došlo k dalšímu poklesu na 85 %. Index kriminality pro rok 2018 byl nižší, než u předchozích zkoumaných období, tedy 5.2 drogových trestných činů na 10 000 obyvatel.

Obrázek č. 11 Mapa kriminality 2018

Zdroj: <http://mapakriminality.cz>⁷⁹

⁷⁹ Mapa kriminality, fotografie dostupná [online]. [cit. 2019-03-21], z <http://mapakriminality.cz/#>

7. Zjištěné výsledky s návrhy na optimalizaci stavu

Jak již bylo uvedeno na začátku této bakalářské práce, cílem bylo zanalyzovat sociálně patologické jevy ve společnosti, a to v přímé souvislosti s užíváním nelegálních drog v České republice. Autor se podíval na příčiny drogové kriminality a její dopady na společnost. Přiblížil čtenáři nejčastěji se vyskytující nelegální drogy v České republice. Dále provedl rozbor výše uvedeného dotazníku, který předložil čtenářům Týdeníku Policie. Na základě tohoto dotazníku zjistil, jaké je základní právní povědomí uživatelů nelegálních drog. Zároveň poukázal i na další problémy v této oblasti, a to v přímé souvislosti s drogovou prevencí. V průběhu praktické části došel autor na základě zjištěných stavů při provedené komparaci drogové kriminality k závěru, že drogová situace v České republice se nezlepšuje, jak by se mohlo na první pohled zdát a jak je veřejnosti prezentováno. Spíše je tomu naopak. V roce 2017 opět nedošlo ke snížení počtu drogových trestných činů oproti roku 2016. Rok 2017 dokonce přinesl nárůst drogových trestných činů o 29 skutků. Zvýšil se ještě počet neobjasněných trestných činů, což v konečném důsledku snížilo procento objasněnosti o 1%. Tento problém však přetrvává, neboť pro rok 2018 autor zjistil, že se tento stav opět nijak výrazně nezlepšil. Oproti předešlému roku sice došlo k mírnému poklesu spáchaných drogových trestných činů, avšak s tímto poklesem došlo i k poklesu procentuální objasněnosti. Tedy oproti roku 2017 to bylo o 1%, ovšem oproti roku 2016 se jedná již o 2% objasněnosti drogových trestných činů. Zatím nám ale čísla poukazují na to, že současná protidrogová politika státu možná neselhává úplně, ale situaci výrazně nezlepšuje. V současné době je při použití komparace mezi jednotlivými roky patrná jakási konzistentnost stavu.

Co se týče trestně právní úpravy drogových trestných činů, uvedených v trestním zákoníku, autor si myslí, že tato trestně právní úprava je připravena přehledně a srozumitelně. Nicméně v České republice se v oblasti spáchaných drogových trestných činů jedná převážně o přečiny, tedy všechny nedbalostní trestné činy a úmyslné trestné činy s horní hranicí trestní sazby do 5 let. Bývá tak často praxí, že většina pachatelů po jejich úplném doznání svého protiprávního jednání, po náhradě škody, a po vydání bezdůvodného obohacení, společně s dalším přihlédnutím k dosavadnímu průběhu jejich života se místo trestu odnětí svobody dočká maximálně podmíněného zastavení trestního stíhání. Tato situace je dle autora značně diskutabilní. Neboť by se mohlo zdát, že ve většině případů postačí, když si pachatel této trestné činnosti uvědomí své pochybení a přislíbí náhradu vzniklé škody, ale v konečném důsledku již nikoho

prakticky nezajímá, kolik lidských životů svým jednáním mohl negativně ovlivnit, či ovlivnil a že svou troškou opět přispěl ke konečnému číslu na konto drogové kriminality.

Jako další problém autor vnímá nedostatečnou reflexi státních úředníků na různé připomínky a poznatky z řad protidrogových odborníků, a to v souvislosti prováděnými aktualizacemi seznamů zakázaných látek. Laicky by se dalo říct, že na vše mají času dost. Místo toho, aby proaktivně aktualizovali tyto seznamy, řeší se vždy až konečný důsledek.

Dalším z činitelů drogové trestné činnosti, který svým způsobem přispívá ke kriminálnímu jednání v současné době, je nezaměstnanost. Autor považuje nezaměstnanost za problém, který zasaženou skupinu lidí značným způsobem ovlivňuje, čímž může vzniknout příčinný vztah mezi nezaměstnaností a pácháním trestné činnosti. Neboť lidé, kteří jsou dlouhodobě bez zaměstnání, se mohou v určitých ohledech cítit méněcenně. Samozřejmostí je fakt, že i nezaměstnaní by si rádi dopřáli to, co si mohou opatřit lidé, kteří na rozdíl od nich mají finanční prostředky získané prací. Nejsnazším způsobem opatření takového majetku jsou pak různé krádeže v menším nebo větším rozsahu. Autor právě tady spatřuje souvislost mezi nezaměstnaností a drogovou kriminalitou. Krádeže v hojné míře páchají právě kriminálně závadové osoby, jakými jsou i uživatelé drog. Častokrát v těchto situacích sahají právě k užívání nelegálních drog, například k užívání pervitinu. Pervitin totiž udržuje tyto osoby v určité koncentraci i po dobu několika dní. Toho využívají například v souvislosti s krádežemi aut, což má velký vliv na autokriminalitu a majetkovou trestnou činnost jako celek. Ta pak logicky ovlivňuje i skupiny obyvatel, které se staly oběťmi trestné činnosti. Autor si nevzpomíná, že by se během své praxe u Policie setkal s kriminálně závadovou osobou užívající nelegální drogy, která by neměla ve své minulosti záznam jak v souvislosti s drogovou trestnou činností, tak i v souvislosti s trestnou činností na úseku majetku.

7.1 Návrhy na zlepšení stávajícího stavu

V návaznosti na své úvahy níže by autor rád doporučil následující kroky:

1. Seznámit rodiče s drogovou prevencí a jejím významem pro edukaci mladistvých - například pomocí různých prezentací při zaměstnání. Autor předpokládá, že právě zajištěné obeznámení o drogové prevenci ze strany rodičů, například v předškolním věku, má ten největší dopad na dítě a jeho přípravu na další etapu života.

2. Prohloubit spolupráci základních a středních škol v oblasti prevence drogové kriminality různými besedami a přednáškami. V první řadě proškolit

V souvislosti s výše uvedenými body autor dále navrhuje provádět i prohlubování základního právního vědomí rodičů a dětí v souvislosti s drogovou kriminalitou. Autor by v těchto případech užil názornou formu tak, aby již v prvotní fázi odradila případné zájemce o vyzkoušení nelegálních drog.

Jistým druhem prevence může být například vhodně zvolený program, který by měl být zařazen již na prvním stupni základní školní docházky. Autor by rád zmínil vlastní zkušenost, kdy se s podobným typem prevence setkal na konci druhého stupně základní školní docházky. V tomto konkrétním případě navštívil školu vyškolený drogový specialista - pracovník z neziskové organizace - a formou diskuze a prezentace seznámil žáky s celkovým pohledem na drogový svět. Díky tomuto zážitku a velké přesvědčivosti zmíněného specialisty si autor utvořil celoživotní přesvědčení, že drogy nemají v jeho životě místo. Podobný zážitek by rád dopřál i dnešním školákům a mladistvým.

3. Pomocí mediálního obrazu prohlubovat základní znalosti a povědomí obyvatel České republiky, například za pomoci vzdělávacích pořadů, které byly vysílány v minulosti („Řekni drogám ne“ atp.) Tyto pořady jsou v dnešní době často cenzurovány, neboť nabízí surový obraz drogové problematiky, a to pod záštitou jakési falešné pseudohumánnosti. Neboť vzhledem k vyhodnocení dotazníku bylo patrné, že ačkoliv většina respondentů měla drogovou prevenci například v rámci výuky na škole, tak nebyla dostatečně účinná, pokud je neodradila od dalšího užívání nelegálních drog.

4. Dalším problémem je podle autora personální stabilizace Policie ČR. Tento problém zatím není nikterak patrný, avšak jde ruku v ruce s již uvedenými skutečnostmi a to v souladu s objasněností drogové trestné činnosti. Autor si myslí, že pokud bude ještě zvýšena personální destabilizace, může to zároveň vést ke zvýšení drogové trestné

činnosti. Důvodem je podle autora to, že ubyde příslušníků Policie, kteří budou schopni drogovou trestní činnost určitým způsobem odhalovat a tím i regulovat.

5. Jak již bylo uvedeno, je třeba pružnější reflexe státních úředníků na návrhy protidrogových odborníků.

6. Dalším bodem, který může svým způsobem přispět ke snížení drogové kriminality, může být podle autora prohloubení spolupráce s okolními státy. Právě na základě této spolupráce by mohly státy vést společnou protidrogovou politiku. Autora k tomuto řešení přivedlo to, že stále aktuálním, přetrvávajícím a palčivým problémem dnešní doby je dovoz prekurzorů využívaných k výrobě nelegálních drog například z Polska. S tím opět související potřeba rychlejší reflexe státních úředníků v oblasti aktualizace například seznamů zakázaných látek.

8. Úvahy de lege ferenda

Autor se při psaní této bakalářské práce zamýšlel nad drogovou situací v České republice. V posledních 20 letech – především po roce 1989 - došlo k nárůstu užívání drog, k nárůstu jejich množství na trhu a zvýšil se i počet uživatelů nelegálních drog. Podle autora bychom neměli hledat příčiny jen v souvislosti s drogovou problematikou. Naopak, měli bychom brát do úvahy další faktory, které ovlivňují naši společnost a můžou mít přímý nebo nepřímý dopad na drogovou kriminalitu. Autor vidí souvislosti například v tom, že zneužívání drog vzrostlo po pádu železné opony, a i po tolika letech se situace nemění. Dalším faktorem může být růst ekonomiky – i přesto, že roste ekonomika, že se zvyšuje životní úroveň, přesto, že lidé mají větší možnosti cestovat díky otevřeným hranicím, i přesto, že dnešní doba poskytuje obrovské možnosti k odreagování se ... i přesto zneužívání drog nadále roste. Víme i to, že roste spotřeba léků – jak léků proti bolesti nebo nespavosti, tak i léků na psychické potíže. Je to dáno hektickou dobou, ve které žijeme a která na nás klade obrovské nároky, ze všech stran. Můžeme v tom vidět souvislost se zneužíváním nelegálních drog? Podle autora ano.

Autor ke svému argumentu využívá příklad typického manažera dnešní doby. Obrovské nároky, které jsou na něj kladeny v práci, často vedou k chronickému stresu. Důsledkem tohoto stresu je například nespavost, často ale hrozí i vyhoření. Tohle všechno může u manažera vyvolat deprese, psychické i zdravotní problémy. Manažer pak sáhne po lécích, které ale po nějaké době přestanou působit i přesto, že se dávky léků zvyšují. Zároveň se snaží udržet hektické pracovní tempo, aby nepřišel o práci. Jsou známé případy, kdy manažer v této situaci sáhl po nelegální droze jako po úniku z každodenního záprahu a stresu. Jasným důsledkem je ale pak negativní dopad na rodinu, na jeho práci i sociální vazby.

Takových případů bude samozřejmě celá řada. Autor tímto příkladem poukazuje na to, že ve chvíli, kdy vzrůstá spotřeba všemožných léků i zakázaných drog, vzrůstá nemocnost lidí a jejich psychická nevyrovnanost, tak je třeba na drogovou problematiku nahlížet vždy komplexně. Neustálý růst spotřeby drog ve společnosti, ať už legálních nebo nelegálních je tedy dán dobou. Dnešní společnost tomu nahrává. Ve chvíli, kdy se na ekonomických školách učí, že cíl podnikání je pouze zisk, bez čehokoli dalšího a kdy jasně systém a kapitalistická společnost tlačí populaci k neustálé spotřebě, utrácení a potažmo k vydělávání dalších a dalších peněz, tak vzniká společnost, která je závislá na penězích a tlačí tak peníze na první místo, před cokoli jiné. Pomalu ale jistě tak

potlačuje morálku, lidskost, odpovědnost k sobě a okolí, ohleduplnost a další morální vlastnosti, tolik potřebné pro soužití většího společenství. Vzniká tak sorta lidí, kteří to špatně nesou a řešení mohou hledat v drogách. Vznikají tak špatné sociální poměry, které vychovávají osoby náchylné ke drogové závislosti. Stejně tak lidi, kterým morálka nic neříká a vůbec se neštítí vydělávat na lidech a jejich neštěstí třeba právě pomocí prodeje a obchodu s drogami a jeho organizováním. Proto drogová problematika patří mezi tzv. celospolečenské problémy a jako takovou je potřeba ji i řešit. Nejenom tedy prevencí a represí, ale je třeba nastavit i nějaká účinná opatření, která by bránila vzniku takových patologických vlastností - jevů.

V souvislosti s cenovou politikou drog stojí za zmínku i náklady, které musí vynaložit stát v boji proti drogám. Když vezmeme do úvahy částky, které stát musí vynaložit v boji proti drogové kriminalitě, dostáváme se do astronomických výšin. V souvislosti s drogami a kontrolou nad drogovou kriminalitou je totiž třeba vyžít činnosti policie, soudů, státních zastupitelství, připočítat k tomu i náklady na pobyt ve vězení, či případně v odvykací léčbě. Stát, tedy i daňový poplatník, na tuto problematiku vynakládá ročně obrovské částky.

Autor by dále chtěl zdůraznit, že jelikož si uživatelé nelegálních drog obstarávají peníze na nákup drog nejčastěji různými krádežemi, vznikají tak nemalé náklady obchodníkům. Tito obchodníci pak musí jako prevenci vynaložit nemalé peníze na zabezpečení svých obchodů, například elektronickými stojany, či ochrankou. Často se také stává, že tito obchodníci zjistí své ztráty až prostřednictvím provedené inventury, kdy posléze částky, které mají uhradit za ušlý zisk z neuskutečného prodeje zboží, vymáhají po svých zaměstnancích a případně po pojišťovnách. Vznikají tak další škody jak fyzickým, tak právnickým osobám.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zanalyzovat sociálně patologické jevy ve společnosti, a to v souvislosti s užíváním nelegálních drog v České republice. Autor dále rozebral příčiny drogové kriminality a její dopady na společnost. Pomocí vlastního dotazníkového šetření se autor pokusil zjistit, jaké je povědomí české veřejnosti v souvislosti s drogovou kriminalitou. Tento dotazník pak autor předložil čtenářům Týdeníku Policie. Ze zmíněného dotazníku vyplynulo, že v dnešní době je nejčastěji užívanou nelegální drogou marihuana. Nejčastějšími respondenty byli lidé se středoškolským vzděláním, následováni téměř srovnatelným počtem vysokoškolsky vzdělaných a vyučených, kteří měli dobré zázemí, byli zaměstnáni a svou situaci z finančního pohledu hodnotili kladně. Většinu těchto respondentů vedla k užití nelegálních drog nuda a zvědavost. Velká část dotazovaných měla dostatečný přehled, kde a jak si nelegální drogy opatřit, a jejich úroveň právního vědomí v souvislosti s užíváním drog byla na dostatečné úrovni. Naprostá většina dotazovaných již měla v minulosti zkušenost s drogovou prevencí, především pak v rámci výuky na škole.

Na základě odpovědí získaných z dotazníkového šetření autor navrhl různá legislativní a preventivní opatření ke zlepšení současného stavu. Jedním z navrhovaných opatření bylo především seznámit rodiče s drogovou prevencí, neboť ta je nezbytná pro další rozvoj dětí a mladistvých. Dalším z návrhů autora bylo prohloubit spolupráci základních a středních škol v oblasti prevence drogové kriminality, například různými besedami a přednáškami. Podle autora je možné rozšířit informovanost a povědomí veřejnosti pomocí mediálního obrazu, například vysíláním různých vzdělávacích pořadů, které nebudou podléhat zbytečné cenzuře. Z hlediska represivních opatření drogové kriminality je podle autora důležité nepodceňovat současnou stabilizaci Policie České republiky. Pomocí by mohly i rychlejší reakce státních úředníků na předkládané návrhy protidrogových odborníků. V neposlední řadě je podle autora důležité prohloubit společnou protidrogovou politiku států Visegradu.

Autor také provedl zhodnocení stavu drogové kriminality za roky 2016 až 2018. Na základě komparace s protidrogovou politikou státu dospěl autor ke zjištění, že současná protidrogová politika státu prozatím nijak výrazně nepřispěla ke zlepšení současného stavu, ale situaci ani výrazně nezhoršuje.

Na základě uvedených skutečností považuje autor cíle bakalářské práce za splněné.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BEČKOVÁ, Ilona a Peter VIŠŇOVSKÝ. Farmakologie drogových závislostí. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-864-6.
2. KAJANOVÁ, Alena. *Sociální patologie: vybrané kapitoly*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2014. ISBN 978-80-7394-449-0.
3. KOMOROUS J. Protidrogová brigáda 1, Liberec, Závislosti a my 2002.
4. KOMOROUS, Jiří. *Lovci smrti: historie Protidrogové brigády očima jejího velitele plukovníka Jiřího Komorouse*. Praha: Naše vojsko, 2009. ISBN 978-80-206-1008-9.
5. Kriminalistika. Praha: Tiskárna MV, 2017, L/2017. ISSN 1210-9150. 124-1.
6. RADKOVÁ, Lucie a Jana RAUSOVÁ. *Mluva uživatelů a výrobců drog*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-707-9.
7. SOCHŮREK, Jan. *Vybrané kapitoly ze sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita, 2001. ISBN 80-7083-495-1
8. SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-389-6.
9. VALÍČEK P. A KOLEKTIV, Rostlinné omamné drogy, Benešov, nakladatelství START, 2000, ISBN 80-86231-09-7.
10. VEČEŘA, Miloš a Martina URBANOVÁ. *Sociologie práva. 2., upr. vyd.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 9788073803216.

Elektronické zdroje

1. Harm reduction, dostupný [online]. [cit. 2019-02-28]
<http://www.substitutni-lecba.cz/novinky/harm-reduction-pomahaji-drogove-zavislym-158>
2. Mapa kriminality, dostupná [online]. [cit. 2019-03-21], z
<http://mapakriminality.cz/#>

3. Množství větší než malé, dostupné [online]. [cit. 2019-02-19], z <https://www.policie.cz/clanek/mnozstvi-vetsi-nez-male.aspx>
4. Protidrogová politika státu a její kontext, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z <https://www.drogy-info.cz/drogoва-situace-2017/#socialni>
5. Protidrogová politika státu, dostupná [online]. [cit. 2019-03-29] z https://www.drogy-info.cz/publikace/glosar/?g=79#center_column
6. Suboxone, Dostupné [online]. [cit. 2019-02-20] <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/subutex/>
7. Subutex, Dostupné [online]. [cit. 2019-02-20] <https://www.prevcentrum.cz/informace-o-drogach/subutex/>

Legislativní zdroje

1. Příloha k stanovisku sp. zn. Tpjn 301/2013, dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/mnozstvi-vetsi-nez-male.aspx>, ke dni 25.1.2019
2. Sdělení 462/1991 Sb Federálního ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, dostupná [online]. [cit. 2019-02-21], z <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/sdeleni-462/1991>
3. Sdělení 462/1991 Sb, čl. 2 – Rozsah použití Úmluvy Federálního ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, dostupný [online]. [cit. 2019-02-21], z <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/sdeleni-462/1991>
4. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3.
5. Zákon č. 40/2009 Sb. - Trestní zákoník dostupný [online]. [cit. 2019-02-21], z <https://zakony.judikaty.info/cz/predpis/zakon-40/2009>

Ostatní zdroje

1. MICHL, Lukáš. *Trestně právní úprava drogových trestných činů*. Praha, 2016. Absolventská práce. Vyšší policejní škola MV v Praze. Katedra bezpečnostně právní, Vedoucí práce JUDr. Ing Veronika Kánská, MBA, DiS.

Seznam tabulek a obrázků

Tabulka č. 1 - Množství větší než malé.....	13
Obrázek č. 1 - Rostliny konopí.....	15
Obrázek č. 2 - Hašiš.....	15
Obrázek č. 3 - krystaly Pervitinu.....	16
Obrázek č. 4 - Kokain.....	17
Obrázek č. 5 – tablety Extáze.....	18
Obrázek č. 6 – Heroin.....	19
Obrázek č. 7 – Subutex.....	20
Obrázek č. 8 – Suboxone.....	20
Obrázek č. 9 - Mapa kriminality 2016.....	42
Obrázek č. 10 - Mapa kriminality 2017.....	43
Obrázek č. 11 - Mapa kriminality 2018.....	44

Příloha č. 1 - Dotazníkové šetření

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2. Kolik je Vám let?

- a) 14 a méně
- b) 15 - 19
- c) 20 – 35
- d) 36 – 50
- e) 51 a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní vzdělání
- b) vyučení
- c) středoškolské vzdělání
- d) vysokoškolské vzdělání

4. Jaký je Váš rodinný stav?

- a) svobodný/á
- b) ženatý/vdaná
- c) rozvedený/á
- d) vdovec/vdova
- e) zadaný/á

5. Jak byste zhodnotil/a Vaše vztahy s rodinou?

- a) dobré
- b) spíše dobré
- c) špatné
- c) spíše špatné

d) nemám rodinu

6. Máte v současné době nějaké zaměstnání?

a) ano

b) ne

7. Jak byste zhodnotil/a Vaši situaci z finančního hlediska?

a) dobrá

b) velmi dobrá

c) špatná

d) velmi špatná

8. Jak byste zhodnotil/a Vaše bydlení/zázemí ?

a) dobré

b) velmi dobré

c) špatné

d) velmi špatné

9. V případě, že máte životní problémy, máte se na koho obrátit?

a) rodina (matka, otec, sourozenci...)

b) kamarádi, přátelé

c) partner/ka

d) jiní (uveďte)

10. Užil/a jste za poslední dny/týdny/měsíce některou z těchto nelegálních drog?

a) marihuana

b) pervitin

c) heroin

d) Subutex, Suboxone, atd. (v rámci odvykací substituční léčby)

e) Jinou (uveďte)

11. Jakým způsobem nelegální drogy aplikujete?

a) kouřením

b) šňupáním

- c) ústně
- d) injekčně
- e) jiný způsob (uved'te)

12. Z jakého důvodu jste nelegální drogu užil/la/?

- a) nuda a zvědavost
- b) stres, konflikty, únik z reality života
- c) zdravotní problémy
- d) jiné důvody (pracovní vytíženost atp. - uveďte)

13. V případě, že si chcete obstarat nelegální drogu, víte na koho se obrátit?

- a) ano
- b) ne

14. Pociťujete na sobě nějaké změny v souvislosti s užíváním nelegálních drog?

- a) ano
- b) ne

15. Půjde o trestný čin, pokud přechovááte nelegální drogu pro jiného?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

16. Půjde o trestný čin, pokud jinému poskytnete například jednu dávku nelegální drogy?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

17. Půjde o jednání v rozporu se zákonem, pokud u sebe máte dávku nelegální drogy pro vlastní potřebu?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

18. Stalo se, že Vám někdo nabídl nelegální drogu sám od sebe?

- a) Ano
- b) Ne

19. V případě, že odpověď na předchozí otázku je „Ano“, odpovězte na otázku: Kde Vám byla nelegální droga nabídnuta?

- a) v partě
- b) na diskotéce
- c) na ulici
- d) ve škole
- e) v práci
- f) jinde (definujte)

20. Setkal/a jste se někdy s pojmem drogová prevence?

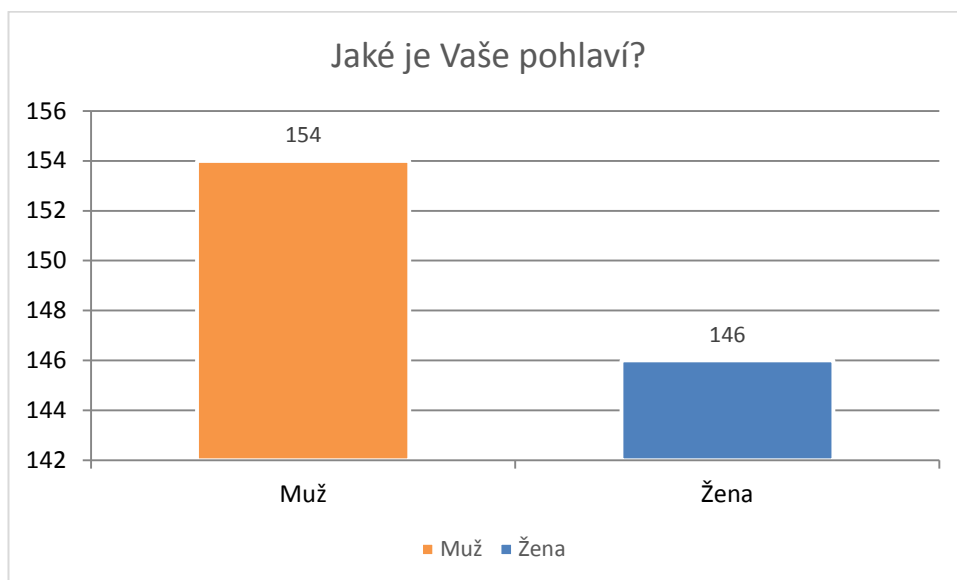
- a) ano
- b) ne

21. V případě, že odpověď na předchozí otázku je „Ano“, doplňte informaci: „Seznámeni s drogovou prevencí jsme měli ...“:

- a) v průběhu výuky ve škole
- b) v práci
- c) obeznámili mě rodiče
- d) jiné (definujte)

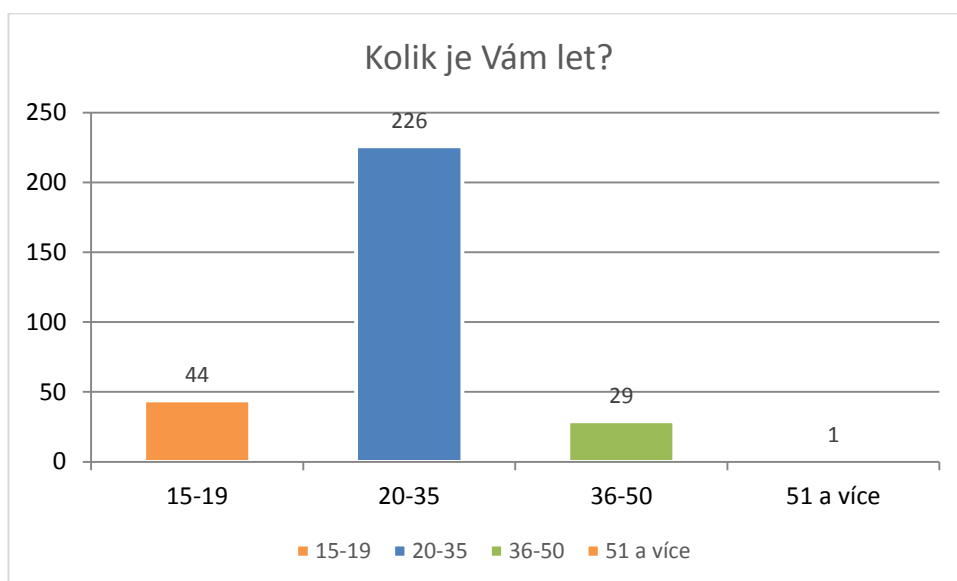
Příloha č. 2 - Grafy k dotazníkovému šetření

Graf č. 1

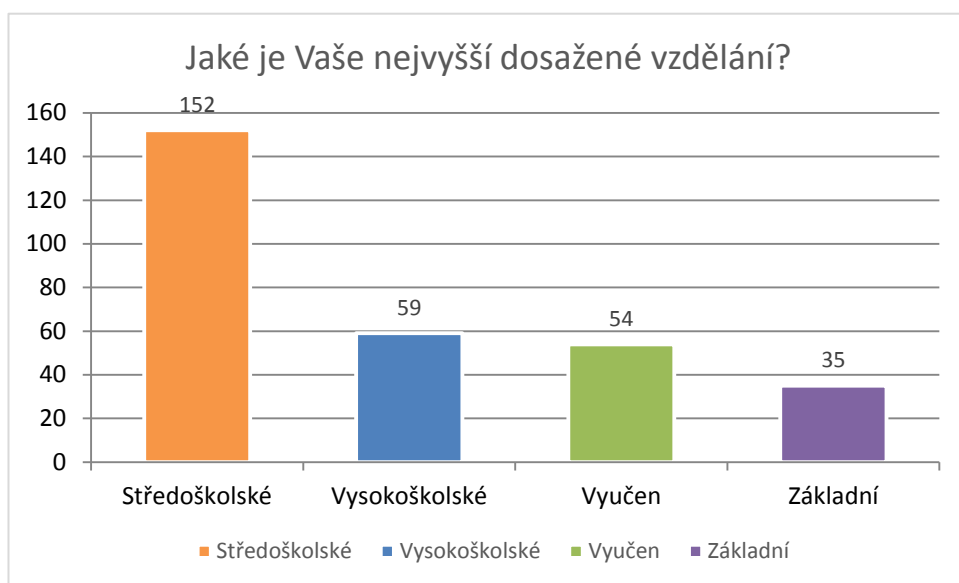
Zdroj: vytvořen autorem

Graf č. 2

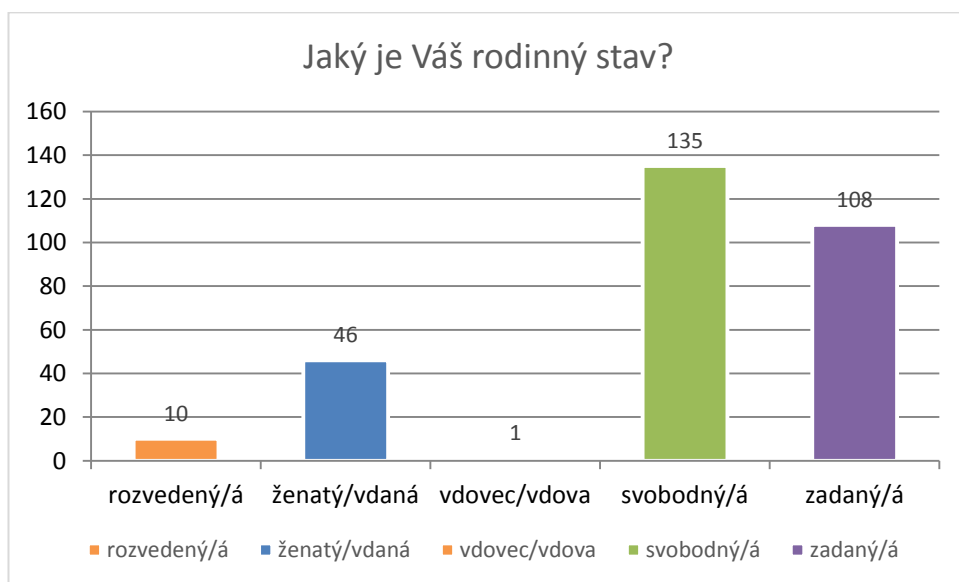
Zdroj: vytvořen autorem

Graf č. 3

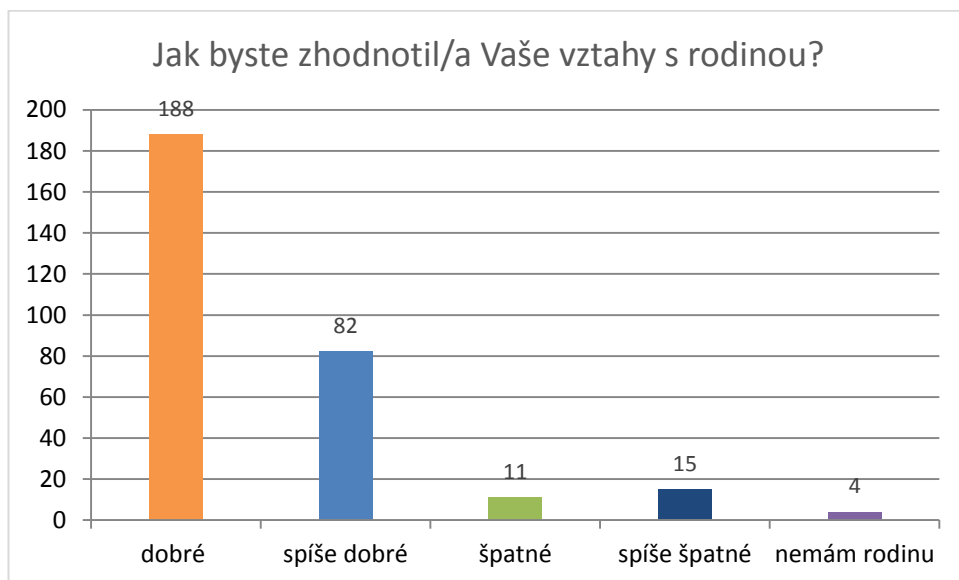
Zdroj: vytvořen autorem

Graf č. 4

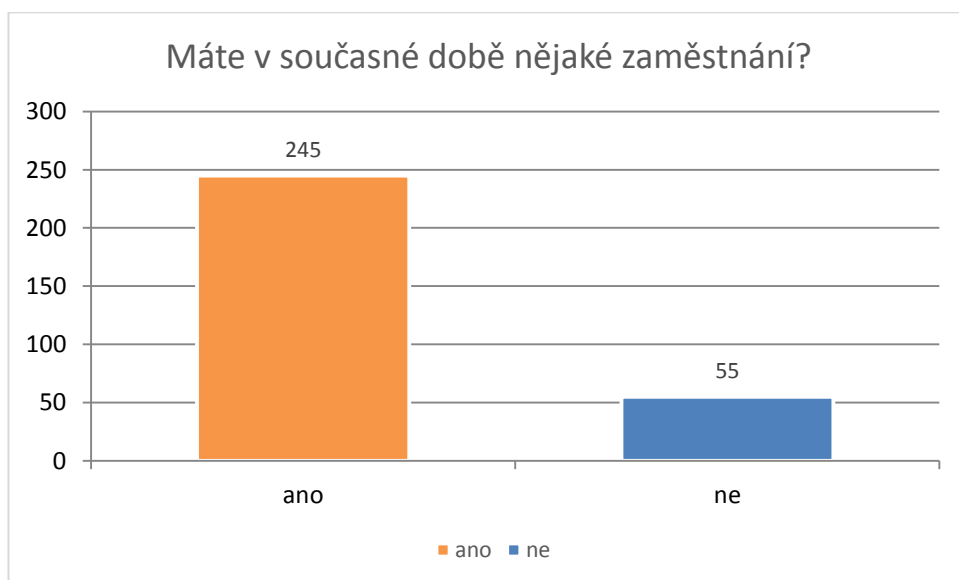
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 5

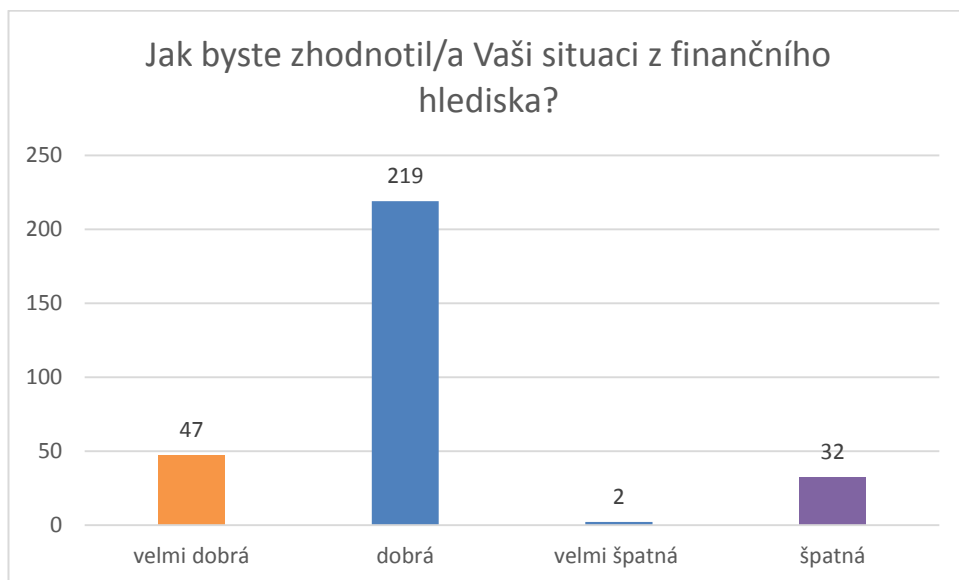
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 6

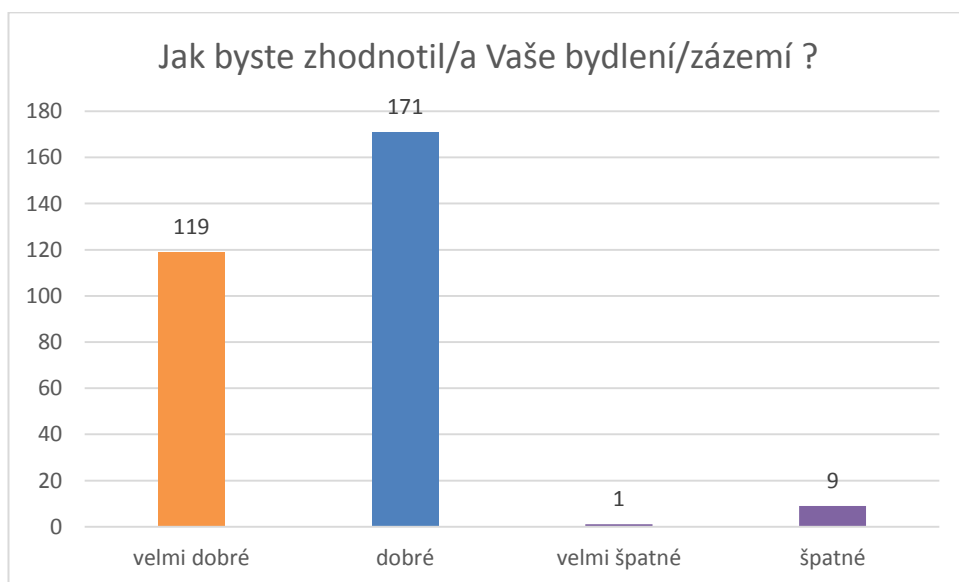
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 7

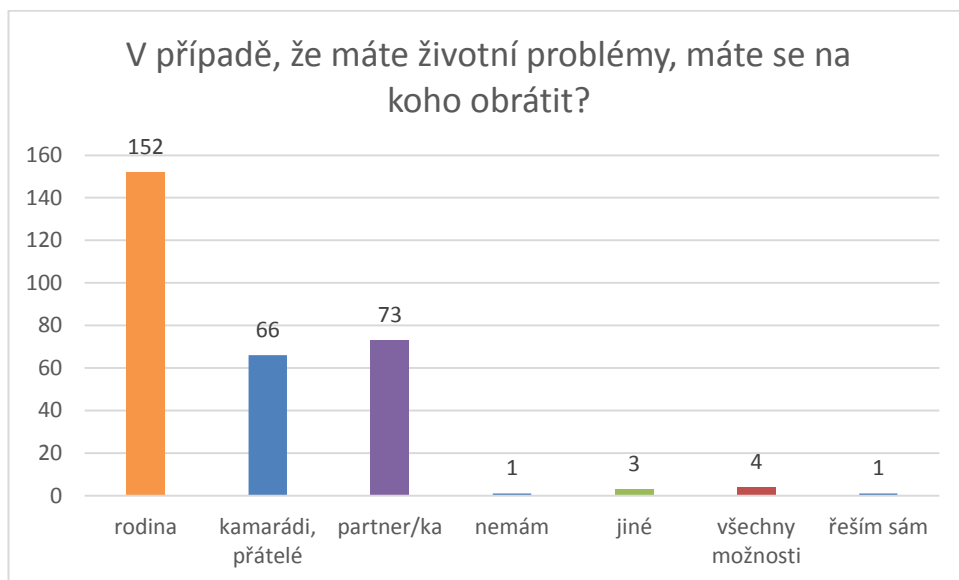
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 8

Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 9

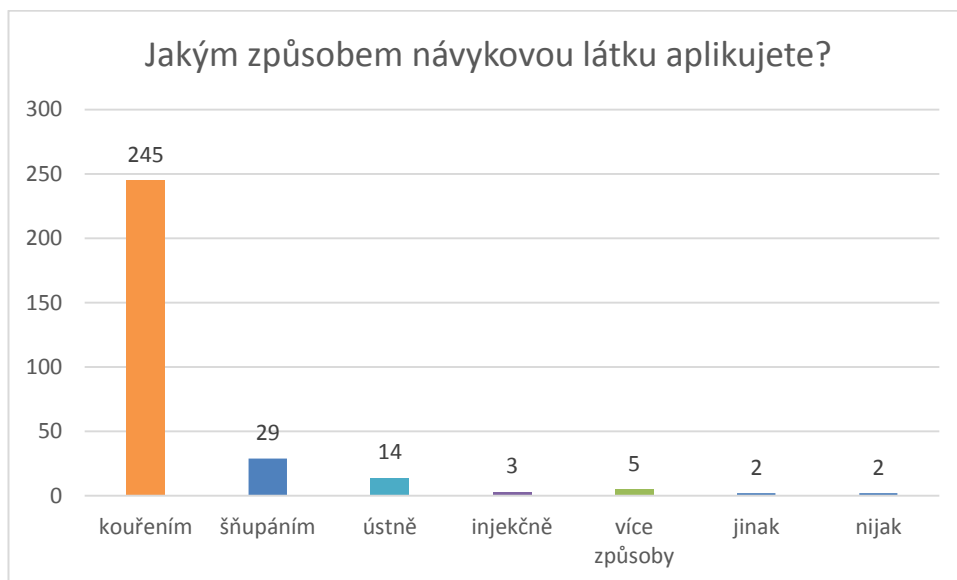
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 10

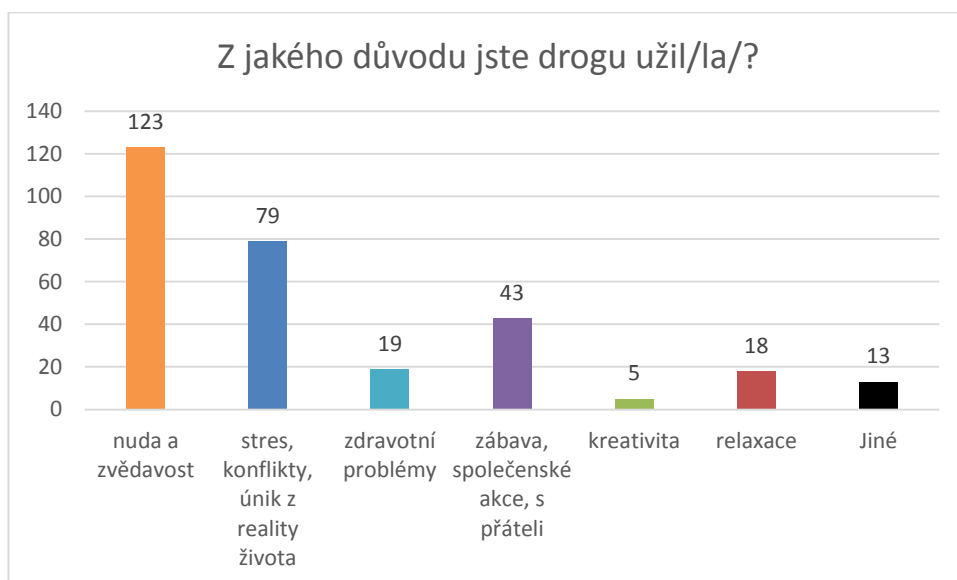
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 11

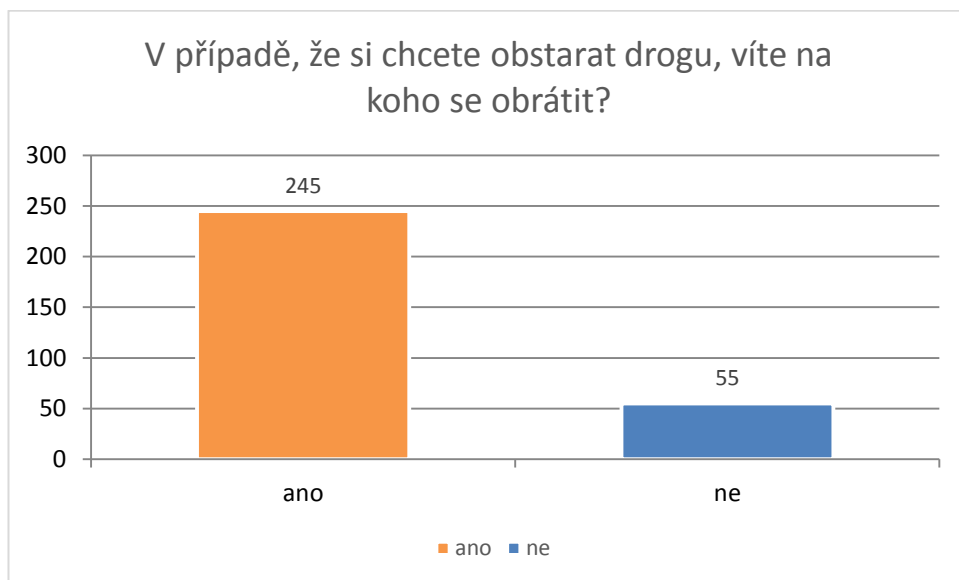
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 12

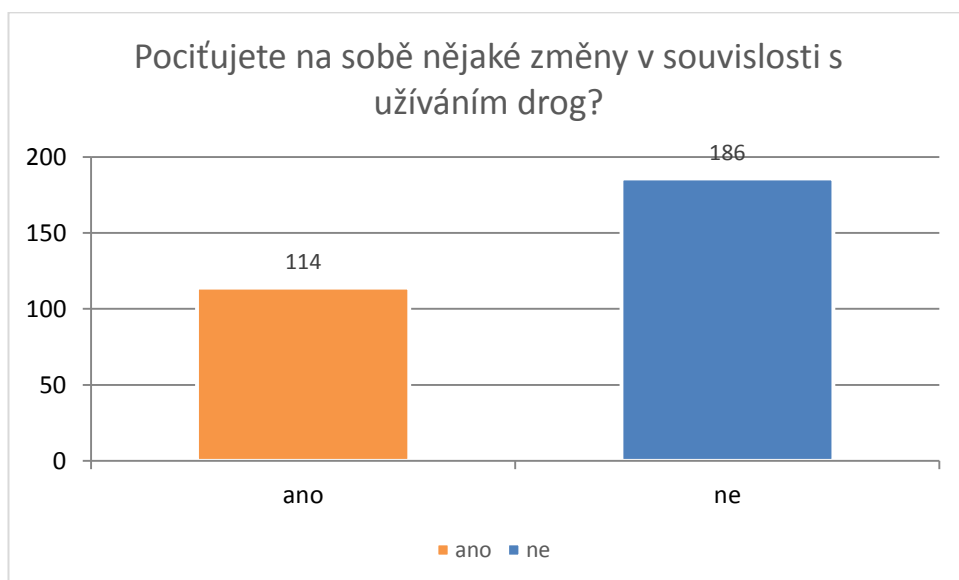
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 13

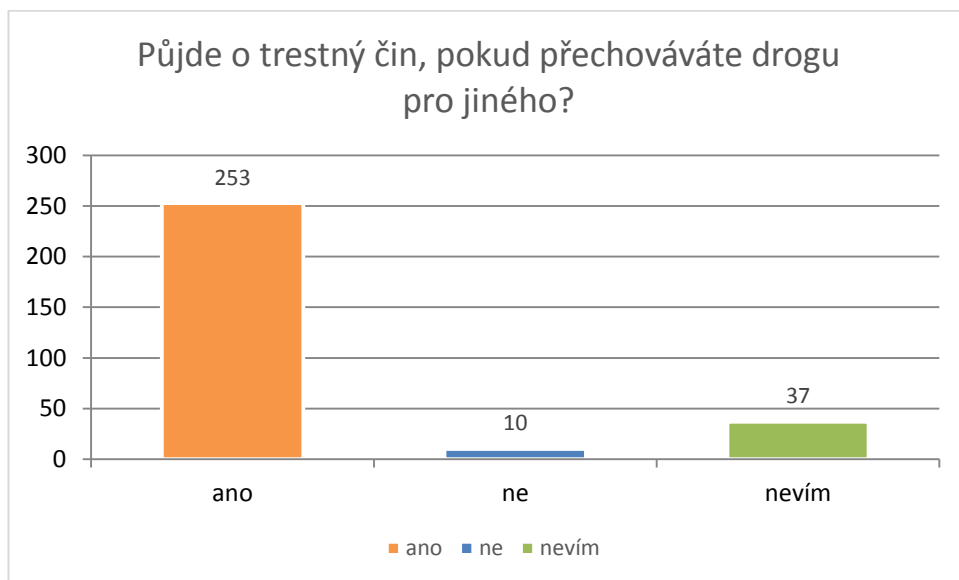
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 14

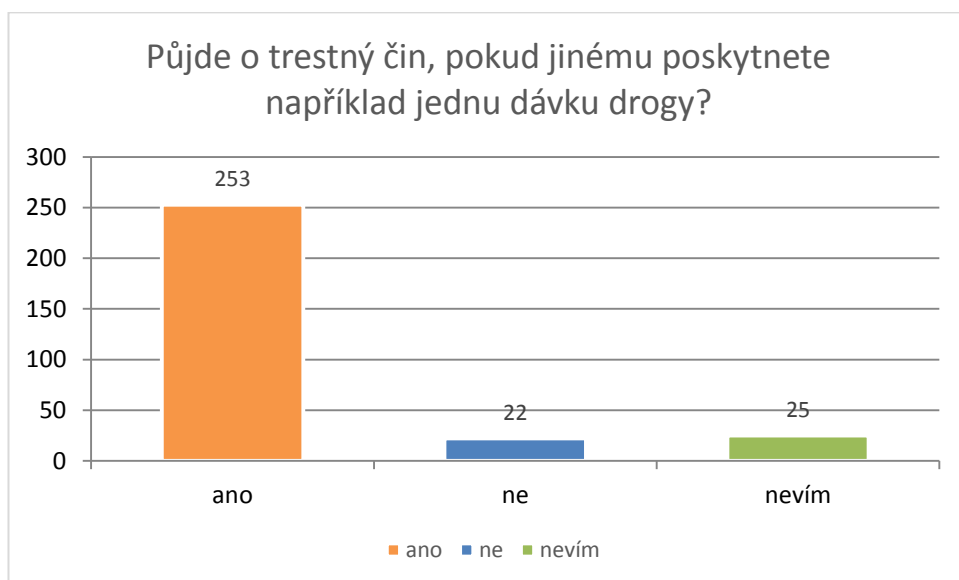
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 15

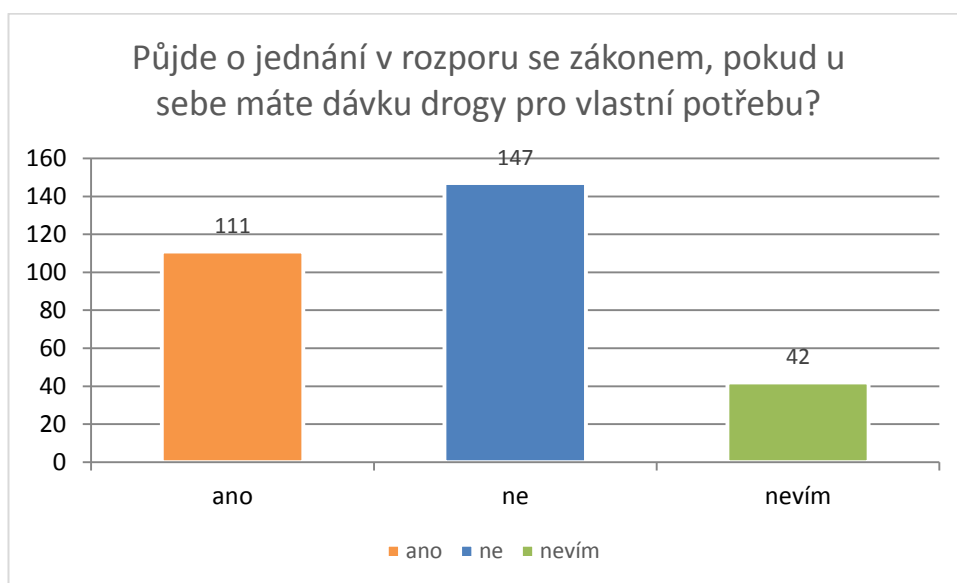
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 16

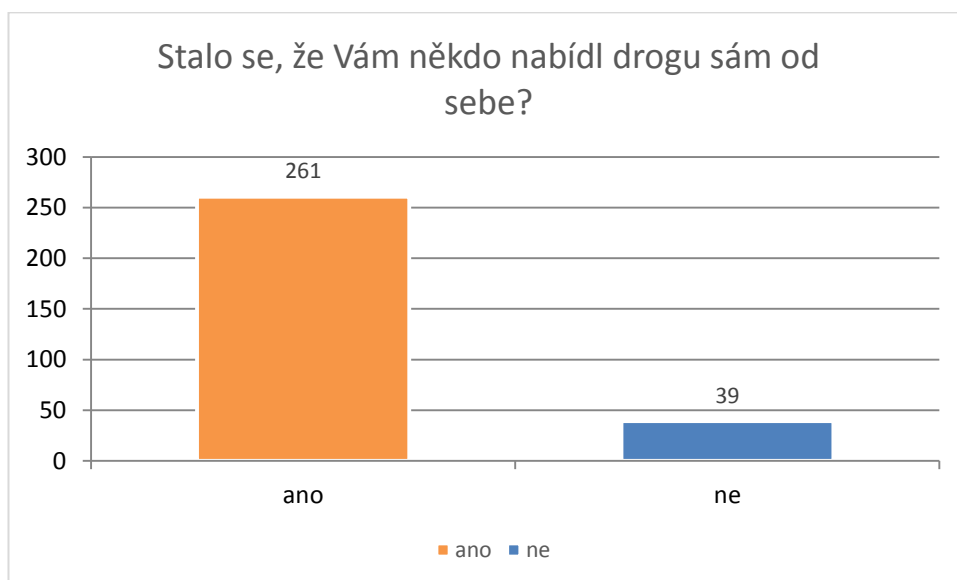
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 17

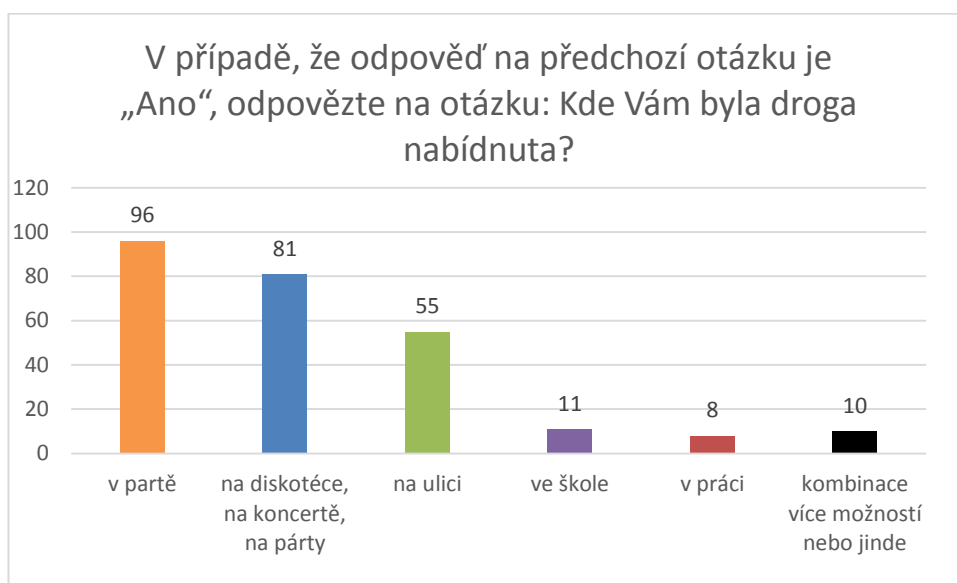
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 18

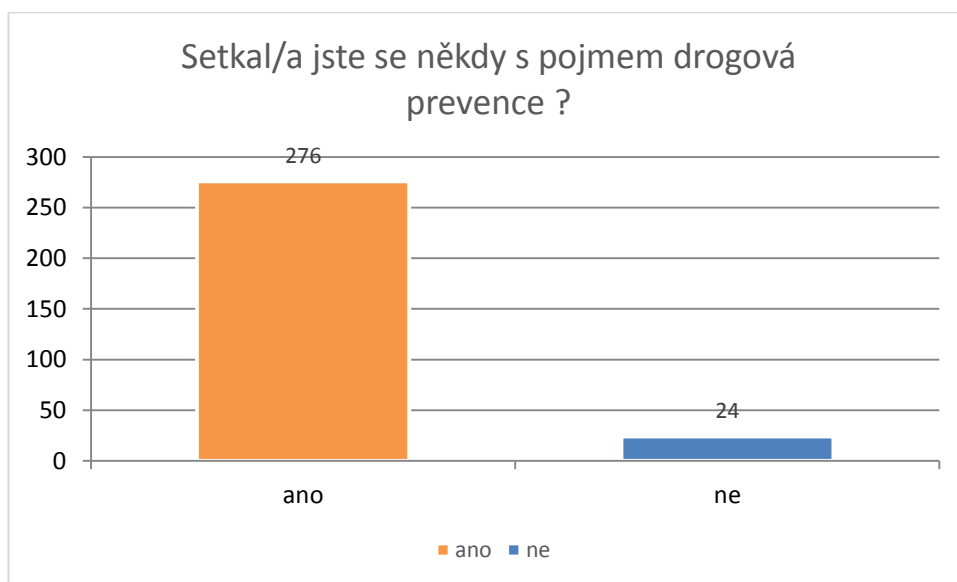
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 19

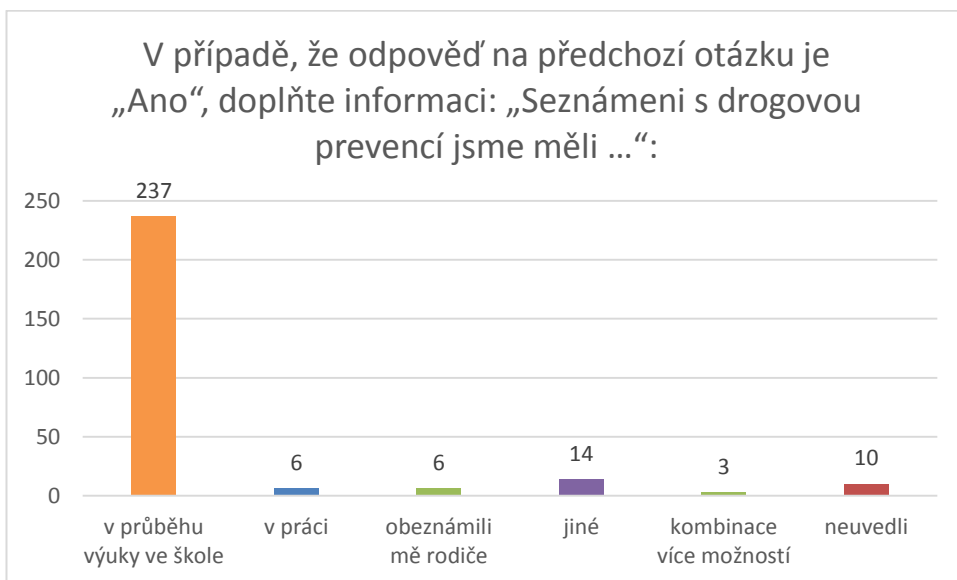
Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 20

Zdroj: zpracován autorem

Graf č. 21

Zdroj: zpracován autorem